

REPUBLIKA SLOVENIJA
OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI

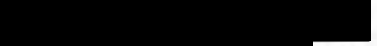

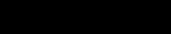
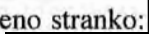
SODBA

V IMENU LJUDSTVA

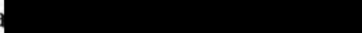
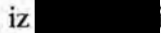

Okrožno sodišče v Ljubljani je po okrožni sodnici

v pravdni zadevi tožeče stranke: 1.

ki jo zastopa Odvetniška družba

iz zoper toženo stranko:

ki jo

zastopa Odvetniška družba iz in 2.

zaradi ugotovitve ničnosti pogodbe, plačila in izstavitve z.k. dovolila,

po dne 9.2020 opravljeni javni glavni obravnavi ter po pridržani izdaji sodne odločbe ,

dne 9.2020

RAZSODILO:

1. **Zavrne se primarni tožbeni zahtevek, ki se glasi:**

„1. Pogodba o dolgoročnem deviznem kreditu v CHF št. [REDAKTIRANO] in Sporazum o ustanovitvi zastavne pravice na vknjiženi nepremičnini pod čl. 142. Stvarnopravnega zakonika, notarski zapis notarke [REDAKTIRANO] opr.št. [REDAKTIRANO] sklenjen med prvo in drugo tožečo stranko, [REDAKTIRANO] in toženo stranko, sta nična.

2. Pogodba o dolgoročnem deviznem kreditu v CHF št. [REDAKTIRANO] z dne [REDAKTIRANO] sklenjena med prvo in drugo tožečo stranko ter toženo stranko, je nična.

3. Ugotovi se, da je vknjižba hipoteke ID pravice [REDAKTIRANO] pri nepremičnini ID znak, del stavbe [REDAKTIRANO] neveljavna. Vzpostavi se prejšnje zemljiško knjižno stanje in se iz zemljiške knjige pri nepremičnin ID znak, del stavbe [REDAKTIRANO] zbrise hipoteka ID pravice [REDAKTIRANO].

4. Ugotovi se, da je vknjižba hipoteke ID pravice [REDAKTIRANO] pri ID osnovnega položaja [REDAKTIRANO] pri nepremičnin ID znak parcela [REDAKTIRANO] neveljavna. Vzpostavi se prejšnje zemljiško knjižno stanje in se iz zemljiške knjige pri ID osnovnega položaja [REDAKTIRANO] pri nepremičnini ID znak parcela [REDAKTIRANO] zbrise hipoteka ID pravice [REDAKTIRANO].

5. Sporazum o zavarovanju denarne terjatve, notarski zapis notarja [REDAKTIRANO] opr.št. [REDAKTIRANO] z dne [REDAKTIRANO] sklenjen med prvo in drugo tožečo stranko [REDAKTIRANO] in toženo stranko, je ničen.

6. Ugotovi se, da je vknjižba hipoteke ID pravice [REDAKTIRANO] pri nepremičnini ID znak parcela [REDAKTIRANO] neveljavna. Vzpostavi se prejšnje zemljiško knjižno stanje in se iz zemljiške knjige pri nepremični ID znak parcele [REDAKTIRANO] izbriše hipoteka ID pravice [REDAKTIRANO].

7. Tožena stranka je dolžna tožečima strankama v roku 15 dni plačati znesek [REDAKTIRANO] EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe [REDAKTIRANO] dalje do plačila.

8. Tožena stranka je dolžna tožečima strankama v roku 15 dni povrniti vse stroške postopka, kot jih odmeri sodišče, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva poteka paricijskega roka do plačila.

II. **Zavrne se podredni tožbeni zahtevek, ki se glasi:**

„ 1. Ugotovi se, da sta kreditna pogodba št. [REDACTED] z dne [REDACTED] sklenjena med [REDACTED] in [REDACTED] kot solidarnima kreditorejalcema in [REDACTED] kot kreditodajalko ter sporazum o ustanovitvi zastavne pravice na vknjiženi nepremičnini po čl. 142 Stvarnopravnega zakonika z dne [REDACTED] 2008, nična.

2. Tožena stranka je dolžna plačati tožeči stranki [REDACTED] EUR, v roku 15 dni pod izvršbo.

3. Tožena stranka je dolžna v roku 8 dni izstaviti overjeno zemljiškoknjižno dovolilo, na podlagi katerega se bo pri nepremičnini, last zastavitelja [REDACTED] parc. št. [REDACTED] k.o. [REDACTED] vknjižil izbris hipoteke na zavarovanje terjatve v višini [REDACTED] CHF v korist upnika [REDACTED] sicer bo to listino nadomestila pravomočna sodba ter tožena stranka je dolžna v roku 8 dni izstaviti overjeno zemljiškoknjižno dovolilo, na podlagi katerega se bo pri nepremičnini, last tožečih strank:

- dvosobnem stanovanju št. [REDACTED] stavbe na naslovu [REDACTED] vpisani v z.k. vložek št. [REDACTED]

vknjižil izbris hipoteke za zavarovanje terjatve v višini [REDACTED] CHF v korist upnika [REDACTED] sicer bo to listino nadomestila pravomočna sodba.

4. Tožena stranka je dolžna plačati tožeči stranki pravdne stroške tega postopka, odmerjene po sodišču, v paricijskem roku 15 dni, z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne po poteku paricijskega roka dalje do plačila, pod izvršbo.“

III. Tožeči stranki sta dolžni toženi stranki povrniti njene pravdne stroške, ki jih bo sodišče odmerilo s posebnim sklepom po pravomočnosti te odločbe.

OBRAZLOŽITEV:

1. **Tožeči stranki** v tožbi in nadalje navajata, da sta kot solidarna kreditorejalcema in potrošnika s toženo stranko sklenila kreditno pogodbo z dne [REDACTED] 2008 in sporazum o ustanovitvi zastavne pravice na vknjiženi nepremičnini. Kredit sta najela za poplačilo kreditov, nakup stanovanja in izplačilo gotovine, pri čemer naj bi ga vrnila skupaj z obrestmi v 360 mesečnih anuitetah, obrestna mera znaša 12-mesečni CHF libor, obrestna marža pa 1,55 %. Tožeča stranka trdi, da ji tožena

stranka ob sklepanju pogodbe v letu 2008 ni objektivno predstavila vsebino posla in ni izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti. Ni ji predstavila možnih tveganj, predvsem, da je izpostavljena neomejenemu valutnemu tveganju. Pogodba je nemoralna in nedopustna, tožena stranka je bila v slabi veri. Kreditna pogodba je nična že zato, ker tožena stranka ni predstavila tožnikoma, da je zgolj komitent izpostavljen povsem neomejenemu valutnemu tveganju, gre za tvegano pogodbo in nedopustno podlago in zato ničen pravni posel. Tožena stranka tožnikoma ni predstavila možnosti znatnega padca vrednosti domače valute in ni pojasnila, kako bi uresničitev tega vplivala na obseg njenih pogodbenih obveznosti, na višino anuitete in glavnico. Predstavila je primerjavo obrestnih mer in anuitete na način, ki je vzbujal vtis, da je kredit v tuji valuti ugodnejši od kredita v domači valuti. Tožena stranka bi kot profesionalna pogodbenična stranka morala predvideti, da se valutno tveganje dolgoročno ne bo realiziralo v korist tožeče stranke oz., da je verjetnost okrepitve CHF v razmerju do EUR pomembno večja, kot vrednost njegove slabitve. Zaradi tega je obstajalo znatno nesorazmerje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank. Tožena stranka se je pred valutnim tveganjem zavarovala tako, da je kredit pogojevala z zavarovanjem s hipoteko, pri čemer tožnika te možnosti nista imela. Banka tako ni tvegala praktično ničesar in ni mogla imeti izgub. Tožena stranka se ni odprto pogajala, zato tožeča stranka ni mogla vedeti, kakšne so posledice tveganja in kako vplivajo na obseg njenih pogodbenih obveznosti. Gre za produkt, podoben izvedenim finančnim instrumentom. Banka je na drugi strani vedela, ali bi kot strokovnjak morala vedeti, da se tečaj lahko okrepi, tako, da kredit ne bo več ugoden v primerjavi s kreditom v EUR. Ker ni ravnala v dobri veri oz. pošteno, je kreditna pogodba nična. Kredit je ob sklenitvi pogodbe znašal [REDACTED] CHF ([REDACTED] EUR), tožeča stranka pa je do dne [REDACTED] 2018 plačala že [REDACTED] EUR kredita, kar je občutno več kot po amortizacijskem načrtu. Če bi bila tožnikoma tveganja predstavljena, pogodbe ne bi sklenila. Konkretno je bilo pri tožeči stranki [REDACTED] s strani banke ugotovljeno, da ni kreditno sposoben v EUR, vendar pa sta ga vodja in svetovalka opozorila, da pa bi lahko vzel kredit v CHF, ki je bolj ugoden in zadosti zakonski meji dohodka, ki mora ostati na TRR. Zagotovila sta, da je valutno tveganje (za katerega je tedaj slišal prvič) ni nevarno, ker je CHF stabilna valuta in da bodo obroki sicer nihali enkrat v plus, drugič v minus, ampak nič dramatičnega, samo nekaj odstotkov gor in dol in da se bo v 30 letih, kolikor naj bi bila doba odplačevanja vse izravnalo, ter, da je kredit podoben eurskemu. Vodja mu je ponudil še rahlo znižanje obrestne marže in je tožeča stranka iz banke odšel kot navidezni zmagovalec. Konverzijo so tožnikoma uslužbenci odsvetovali, češ, da bi v tem primeru sam „požrl“ celotno razliko porasta CHF. Izjava tožnikov o valutnem tveganju je brez pomena, ker je vsebinsko prazna. Tožeči stranki obširno navajata, zakaj se ne strinjata z dosedanjo sodno prakso Vrhovnega sodišča RS. Obsežno se sklicuje tudi na nekatere članke domačih in tujih avtorjev in na priložena pravna mnenja. Opozarjata tudi na ravnanja Avstrijske narodne

banke, ki naj bi bilo vzor za ravnanje domačih bank. Enak dokument sta Združenje bank Slovenije in Banka Slovenije izdala šele septembra 2008. Matična banka iz Avstrije je po informacijah o tveganosti kreditov v tujih valutah zagotovo obvestila vse hčerinske družbe, tudi toženo stranko. Sklicuje se tudi na poročila o finančni stabilnosti iz junija 2005. Toženka je tožnikoma zamolčala informacije mednarodnega denarnega sklada iz leta 2007 o tem, da je CHF na nizki vrednosti in podcenjen in obstaja nevarnost, da se bodo riziki prenesli na države, kjer se odobravajo krediti v CHF. Da je toženka vedela za tveganost kreditov v CHF potrjujejo graf Bloomberg Forecast, priporočila Evropskega odbora za sistemska tveganja iz septembra 2011, Letni poročili tožene stranke za leto 2006 in 2007, poročila Banke Slovenije iz maja 2006 in 2007, pismo guvernerja Banke Slovenije z dne 19.12.2007, strokovni članek „Tveganost posojil v CHF“ in izjava predstavnika tožene stranke [REDACTED] v Financah 15.3.2007. Toženka tožnika tudi ni obvestila o zgodovinskem dejstvu, da je bil CHF v zgodovini v ožjih investitorjev vedno pojmovan kot varno zatočišče (v angleščini: safe haven). Letak tožene stranke iz leta 2004 kaže, da je toženka kredit z valutno klavzulo CHF oglaševala kot „Oprite se na trdno valuto“ in „Stanovanjski kredit z valutno klavzulo v CHF je idealna rešitev, ki zagotavlja, da se višina mesečne anuitete ne bo bistveno povečala“, „Pri najemanju kredita vam bo v oporo zelo ugodna obresna mera vezana na CHF“ in še „Uresničujemo vaše sanje“. Banke so imele s krediti v CHF zaradi gibanja tečaja velike dobičke. Sklicuje se tudi na članek Thomasa Jordana iz leta 2009 in na poročilo IMF iz leta 2007, iz katerega izhaja, da je CHF podcenjen in da je podana verjetnost nadaljevanja trenda rasti CHF. Vse navedeno kaže na nepošteno ravnanje toženke glede vedenja o verjetni bodoči apreciaciji CHF. Če bi bila tudi tožnika seznanjena s takšnimi podatki, se nikoli ne bi odločila za sporno kreditno pogodbo. Kreditna pogodba je nična tako na podlagi določb ZVPod, kot na podlagi določil OZ, saj nasprotuje načelom vestnosti in poštenja, krši načelo enakovrednosti dajatev, njena posledica pa je, da imata tožnika zahtevati vračilo plačanega zneska. Kondicijski zahtevek pa ni zastaral, saj tožnika do dogodkov, ki so sledili 15.1.2015 za ničnost kreditne pogodbe nista vedela in nista mogla vedeti. Šele tedaj sta bila namreč seznanjena, da kreditna pogodba ni veljavna in ne predstavlja veljavne podlage za njune izpolnitve. Toženka pa je bila nepoštena, saj je ravnala nepošteno ves čas od sklenitve pogodbe. Znatno neravnotežje je bilo podano že ob sklenitvi kreditne pogodbe, saj je toženka odprto valutno pozicijo takoj zaprla z izvedenimi finančnimi instrumenti, tožnika pa sta ostala izpostavljeni valutnemu tveganju. Kreditna pogodba je bila s strani toženke predhodno oblikovana tako, da je bilo vzpostavljeno znatno neravnotežje v breme tožnikov, ki se je kasneje tudi realiziralo. Tožnika se obsežno sklicujeta na prakso tujih sodišč, pa tudi na smernice Evropske komisije iz julija 2019. Tožnika poudarjata, da izbire med kreditom v EUR in kreditom v CHF sploh nista imela, saj jima je toženka sporočila, da kredita v EUR sploh ne moreta pridobiti, torej je kredite v CHF

preferirala in kreditojemalce nagovarjala, če ne že silila k sklepanju rizičnih kreditov v CHF. Neumestno je sklicevanje tožene stranke na domnevno neodzivnost tožnikov na njena vabila k refinanciranju kredita v kredit v EUR. V tem primeru bi tožnika nosila celotno breme negativne spremembe tečaja, toženka pa bi iz tega naslova pridobila dodatne dobičke. Iz tega razloga se tožnika nista odzvala na vabilo toženke na razgovor v februarju 2015, ne pa zato, ker bi želela obdržati kredit po sporni kreditni pogodbi. Ob neformalnih obiskih tožnika na banki so mu referenti trdili, da po njihovem mnenju kredita „ni za tikat“, ker naj bi bila trenutna nihanja v tečaju in da se bo tečaj popravil, ter da „ni za delat panike“. Res sta tožnika že v letu 2011 zaznala spremembo obroka, vendar sta se šele po padcu v januarju 2015, ko je njun obrok čez noč narastel za približno [REDACTED] EUR začela podrobneje zanimati za razloge, ki so privedli do tako velikega in hitrega naraščanja njune obroka. Takrat sta prišla v stik z združenjem Frank, drugimi kreditojemalci in šele takrat sta izvedela za razloge, zaradi katerih je kreditna pogodba nična. Po spremembi tečaja v letu 2011 še nista bila dolžna ukrepati, poleg tega pa je bila edina realna možnost za najem drugega kredita, kar bi pomenilo dodatno stroške in prevzem celotnega bremena spremembe tečajnih razlik nase. Neutemeljene so toženkine navedbe, da dogovor v tuji valuti kredita naj ne bi predstavljal tipskega pogoja.

2. **Prvo tožena stranka** v odgovoru na tožbo in nadalje navaja, da je svojo pojasnilno dolžnost v celoti izpolnila, vsaj v obsegu, kot jo je v letu 2008 opredeljeval tedaj relevantni in veljavni ZpodK. Tožeča stranka je bila z valutnim in obrestnim tveganjem seznanjena na več načinov (ustno in pisno). Seznanjena je bila z možnostjo zvišanja in znižanja vrednosti tuje valute in zmožna je bila oceniti potencialne znatne ekonomske posledice pogodbene določbe in njene finančne obveznosti torej skupne stroške kredita. Tožena stranka je v predmetni zadevi igrala z odprtimi kartami in ji predstavila vse informacije in tveganja o CHF kreditih. Vsak kredit je strankam predstavila enakovredno, nobenemu ni dajala prednosti, predstavila je prednosti in slabosti posameznega kredita. Pri posameznem kreditu je tudi izrecno opozorila na tveganja, povezana z njegovim najemom. Tožeči stranki so bili predstavljeni tudi drugi krediti, za CHF kredit se je odločila sama. Imela je dovolj časa za dodatni premislek in bi lahko izbrala tudi drug kredit. Tudi po sklenitvi kreditne pogodbe je imela možnost, da kredit kadarkoli predčasno odplača ali pa ga refinancira, pa tega ni izkoristila. Tožena stranka je ravnala tudi dobroverno, saj ni špekulirala in ni imela nadpovprečnega dobička pri kreditih v CHF. Do odstopanj glede dobičkonosnosti pri kreditih v CHF in v EUR ne prihaja, zato tožena stranka ni imela razloga favorizirati kreditov v CHF. Tožeča stranka je tista, ki je špekulirala, da bo kredit v CHF zanjo ugodnejši, saj ji je v začetnem obdobju omogočal nižje mesečne anuitete kot EUR kredit. Kreditna pogodba v času sklepanja ni ustvarjala znatnega neravnovesja med strankama, saj se je tečaj CHF proti EUR nekaj časa gibal za tožnika ugodno.

Gre za sklenitev aleatorne pogodbe, ki ni nedopustna. Gibanja menjalnega tečaja v prihodnosti ni mogoče napovedati ali predvideti. Niti banke, niti Banka Slovenije niso vedele, kako se bo gibal menjalni tečaj v prihodnosti. Apresiasi vrednosti CHF napram EUR v letu 2015 je bila tudi za banke povsem nepričakovana. Pri kreditni pogodbi tveganje ni enostransko, temveč je valutno tveganje s sklenitvijo kreditne pogodbe prevzela tudi tožena stranka, ki pa si mora, če ima naložbe v tuji valuti zagotoviti ustrezno financiranje v tej isti valuti. Če kreditjemalec iz katerihkoli razlogov svojih obveznosti do tožene stranke iz naslova kredita ne bi bil sposoben poravnati, to ne bi odvezalo tožene stranke poravnati svoje obveznosti do virov v tuji valuti. Zaradi navedenega mora imeti tožena stranka uravnano bilanco. To pomeni, da iz naslova sprememb menjalnega tečaja tožena stranka nima dobička. Pravice in obveznosti iz kreditne pogodbe tudi niso bile znatno neuravnotežene v škodo tožeče stranke. Dogovor o kreditu v tuji valuti je nevtralen, saj ob sklenitvi pogodbe nobena od pogodbenih strank ni vedela, kako se bo gibal menjalni tečaj EUR/CHF, na tečaj pa tudi nobena od strank ni imela vpliva. S podpisom kreditne pogodbe je tožeča stranka izrecno potrdila, da jo je tožeča stranka predhodno v celoti seznanila z rizikom najetja kredita v tuji valuti in se je s prevzemom rizika tudi strinjala. Konkretna pogodba ni oderuška in z njo ni kršeno načelo vestnosti in poštenja. Prav tako ni bila sklenjena pod nemoralnim oz. nedopustnim odložitnim pogojem. Tožeča stranka je bila kreditno sposobna tako za kredit v CHF, kot tudi za kredit v EUR, zato se je lahko prosto odločala, katero pogodbo bo sklenila. Tožena stranka ni tožečim strankam nič prikrivala, sklicevanja na napovedi ekonomistov pa so bolj ali manj strokovna predvidevanja in špekulacije, ki se velikokrat izkažejo za napačne. Poleg tega pa obstajajo različne ekonomske struje, ki si glede napovedi gibanj na svetovnih trgih med seboj diametralno nasprotujejo. Oglas iz leta 2004 sploh ni oglas tožene stranke, ampak druge banke. Ne gre za kredit z valutno klavzulo, ampak gre za čisti CHF kredit, pri čemer je glavnicna izražena le v valuti CHF in tudi anuitete so izražene izključno v valuti CHF. Tožečima strankama nikoli ni bilo zatrjevano, da naj bi bil CHF kredit varen in da pretiranih nihanj ni za pričakovati oz., da bodo ta majhna, nasprotno, tožnika sta bila opozorjena, da se menjalni tečaj dnevno spreminja in da tožena stranka ne ve, kako se bo spreminjal, lahko pa se spremeni tudi tako, da se obveznosti tožeče stranke povišajo. Poleg tega kreditna pogodba vsebuje izrecno določilo, s katerim je kreditjemalec potrdil, da ga je banka v celoti seznanila z rizikom najetja kredita v tuji valuti in da ta riziko sprejema. Tožena stranka je vse od aprila 2014 tožnika vabila na informativni pogovor o kreditu in možnosti njegovega njegovega refinanciranja, vendar se tožnika vabilom nista odzvala in sta se odločila obdržati svoj kredit. Zgibanka in izjava Avstrijske narodne banke in Avstrijskega nadzornega organa sta za konkretni primer povsem nerelevantna, saj tožena stranka ni podvržena nadzoru s strani Avstrijske centralne banke. Prav tako je nerelevantno sklicevanje na zgibanko Banke Slovenije in Združenje bank Slovenije, saj je bila predmetna zgibanka izdana skoraj 6 mesecev po sklenitvi

kreditne pogodbe. Do izgubljanja vrednosti EUR napram CHF ni prišlo zaradi okoliščin, ki bi bile pod nadzorom tožene stranke ali bi jih tožena stranka lahko predvidela. Tečaj EUR je začel padati že v letu 2009 zaradi krize euro območja, potem je avgusta 2011 bila Švicarska centralna banka prisiljena intervenirati in menjalni tečaj umetno vzdrževati na nivoju 1,2, do nadaljnjega nepričakovanega padca menjalnega tečaja pa je prišlo 15.1.2015, ko je Švicarska centralna banka odpravila intervencijo na menjalnem tečaju EUR/CHF. Ničesar od navedenega tožena stranka ni mogla predvideti. S sklepanjem kreditne pogodbe ni bila sklenjena nobena svetovalna pogodba in tudi ne gre za kompleksne finančne instrumente. Tožena stranka je mnenja, da gre v predmetni pogodbi za posamično dogovorjeno določilo, zaradi česar sploh ne gre za pogodbeni pogoj in tako ne more biti predmet presoje nepoštenosti pogodbenih pogojev. Četudi bi dogovor v tuji valuti štel za pogodbeni pogoj, pa ta ne more predstavljati nepoštenega pogodbenega pogoja. Kreditni pogodbi nista nični, ker ne nasprotujeta prisilnim določbam OZ, tožena stranka pa je ravnala dobroverno in skladno z načelom vestnosti in poštenja. V konkretni zadevi ne gre za znatno ravnotežje med pogodbenimi strankami. Vsak kreditojemalec lahko najame kredit v EUR, saj se samostojno odloča za višino kredita, ki ga želi najeti. Odobravanje kreditov strankam, ki niso kreditno sposobne, ni v korist tožene stranke, saj je na ta način izpostavljena višjemu kreditnemu tveganju. Letak iz leta 2004 se v letu 2008, ko sta tožnika sklepala predmetno kreditno pogodbo ni več uporabljal in na tožnikovo izbiro ni mogel vplivati. Kondicijski tožbeni zahtevek tožnikov je že zastaral, saj sta sama tožnika navedla, da naj bi vrednost CHF napram EUR začela rasti že leta 2008, kar pomeni, da sta že tedaj to zaznala oz. bi mogla in morala zaznati spremembe v višini anuitete. Najkasneje v letu 2011, ko so bile spremembe v menjalnem tečaju razvidne že nekaj let, sta tožnika izvedela za razloge, ki po njunem utemeljujejo ničnost kreditne pogodbe, zaradi česar je njun tožbeni zahtevek že zastaral. Termin valuta varnega zatočišča je vsebinsko prazen pojem, pa tudi relativen, saj temelji oz. izhaja iz gibanja menjalnega tečaja ter vrednosti v preteklosti. Informacija o valuti varnega zatočišča ne bi predstavljala uporabne informacije za tožečo stranko, saj tožena stranka ni mogla vedeti, ali bo v času odplačevanja kreditov prišla do finančne krize, saj je to izven njene sfere vpliva. Ne drži, da naj bi referenti tožene stranke prvemu tožniku odsvetovali refinanciranje kreditne pogodbe. Nasprotno, redno so ju vabili na informativni razgovor, vendar se temu tožnika nista odzvala. Glede zastaranja je nepomembno, kdaj se je tožnik zavedal, da je pravna posledica okoliščin, ki vplivajo na ničnost pogodbe, ključen je trenutek zavedanja okoliščin (dejstev, ki vodijo v ničnost).

3. **Drugotožena stranka** je navedel le, da je zastavil svojo nepremičnino za kredit svoje [REDACTED] in [REDACTED] Meni, da mu ni bilo zadosti pojasnjeno v kaj se spušča, samo enkrat je bil pri notarju, vse je bilo zelo na hitro, kreditno pogodbo je dobil z notarskim zapisom naknadno.

Glede sprememb tožbe

4. Tožeči stranki sta z vlogo z dne [REDACTED] 2019 tožbo razširili še na toženo stranko [REDACTED] [REDACTED] ki je v vstop v pravdo privolil (2. odst. 191. čl. Zakona o pravdnem postopku - v nadaljevanju: ZPP), zato je sodišče pravdo nadaljevalo z novo toženo stranko. S sporazumom o zavarovanju denarne terjatve [REDACTED] z dne [REDACTED] so namreč pravdne stranke v zavarovanje obveznosti tožnikov iz Kreditne pogodbe ustanovile hipoteko na nepremičnini drugo tožene stranke. Ker pa se jedro tožbenih navedb nanaša izključno na prvo toženo stranko, bo ta v nadaljevanju obrazložitve poimenovana kot tožena stranka.
5. Z isto vlogo sta tožeči stranki dotedanjemu primarnemu tožbenemu zahtevku dodali nov zahtevek kot primarni tožbeni zahtevek, dotedanji tožbeni zahtevek pa ostaja kot podredni tožbeni zahtevek. Tožena stranka se je po spremembi tožbe spustila v obravnavanje glavne stvari, ne da bi pri tem nasprotovala spremembi, zato se v skladu z 2. odstavkom 185. člena ZPP šteje, da je v spremembo tožbe privolila in je sodišče obravnavalo spremenjen tožbeni zahtevek. Sodišče ob tem pripominja, da sta po vsebini oba tožbena zahtevka vsebinsko bistveno podobna, razlikujeta le glede obrestnega dela kondicijskega zahtevka, zahtevka na izstavitvev ZK dovolila in glede sistematike, zato so razlogi za zavrnitev vsakega od njiju identični in zato ni potrebe po ločeni obrazložitvi.

Dokazni postopek

6. Sodišče je v dokaznem postopku prebralo listine, ki sta jih v spis vložili tožeči stranki (priloge A 3 do A 147), ki jih je v spis vložila prvo tožena stranka (priloge B 1 do B 136), zaslišalo je oba tožnika in pričel: [REDACTED]
Pisno izjavo namesto zaslišanja je sodišču podala tudi drugo tožena stranka (l.št. 200 obojestransko).
7. Na predlog tožeče stranke je sodišče toženi stranki na naroku dne [REDACTED] 2020 naložilo, da v spis predloži preostanke listin iz kreditne mape tožnikov, kar je toženka storila z vlogo z dne [REDACTED] 2020. Stranki sta soglašali, da sodišče po prejemu zahtevanih listin o zadevi odloči brez razpisa novega naroka, torej sta se posebni obravnavi teh listin odpovedali. Tožeča stranka je po prejemu listin trdila, da tudi dodatno predložene listine ne predstavljajo celotne kreditne mape, vendar ni navedla, v čem naj bi listine, ki naj bi domnevno še manjkale, odločilno

prispevale k pravilni odločitvi v tej zadevi. Kot bo sodišče obrazložilo v tč 39, za odločitev v tej zadevi dokumentacija niti ni relevantna. Sodišče je zato izven naroka pregledalo le listine, priložene k vlogi z dne [REDACTED] 2020 in predložitve dodatnih listin ni zahtevalo, saj niti ni verjetno izkazano, da te sploh obstajajo.

8. Sodišče pa na predlog tožnikov ni postavilo izvedenca finančne stroke, ki naj bi pregledal analitične bilance toženke in njena letna poročila in izdelal mnenja o doseženem dobičku toženke oz. o izgubi. Dobiček oz. izguba toženke in analitična bilanca na splošno namreč nista predmet ugotavljanja dejanskega stanja v tem pravnem postopku. Izvedba tega dokaza zato v ničemer ne bi doprinesla k razjasnitvi dejanskega stanja. Razen tega dobiček ali izgubo gospodarskih družb prikazuje izkaz poslovnega izida, ne bilanca stanja (5. odst. 60. čl. Zakona o gospodarskih družbah).
9. Ostale predlagane dokaze je sodišče izvedlo.
10. Pravno mnenje, ki ga je izven te pravde za tožečo stranko oz. Združenje Frank napravil Inštitut za ustavno pravo Ljubljana in ekonomsko mnenje Grand Thornton (A. Ahčan), pripravljeno za Združenje bank Slovenije je sodišče (podobno, kot to po že uveljavljeni sodni praksi velja za primer izven pravde pridobljenega izvedenskega mnenja) upoštevalo le kot del trditvene podlage pravnih strank.
11. V nadaljevanju obrazložitve se sodišče opredeljuje do izvedenih dokazov, ki so bili za odločitev v tej pravdni zadevi bistvenega pomena.
12. **Primarni in podredni tožbeni zahtevek sta neutemeljena.**
13. Med pravnimi strankami ni sporno, da so tožena stranka kot kreditodajalec in tožnika kot solidarna kreditojemalca dne [REDACTED] 2008 sklenili Pogodbo o dolgoročnem deviznem kreditu v CHF št. [REDACTED] v nadaljevanju: Kreditna pogodba) in dne [REDACTED] 2008 Sporazum o ustanovitvi zastavne pravice na vknjiženi nepremičnini po 142. čl. Stvarnopravnega zakonika v notarskem zapisu notarke [REDACTED] opr. št. [REDACTED] kar izhaja tudi iz listin v spisu (prilogi A3 in A4). Na tej podlagi je tožena stranka dala tožnikoma dolgoročni devizni namenski kredit v višini [REDACTED] CHF za namen poplačila kredita, nakup stanovanja in izplačila gotovine. Toženca sta se kot solidarna kreditojemalca zavezala vrniti kredit skupaj z obrestmi v 360 mesečnih anuitetah, pri čemer prva anuiteta zapade v plačilo [REDACTED] 2008, zadnja pa [REDACTED] 2038. Obrestno mero predstavlja seštevek veljavnega 12-mesečnega LIBOR-ja in obrestne marže

v višini 1,55 %, skupaj 4,62 %. Predvidena mesečna anuiteta je na dan priprave pogodbe znašala ██████████ CHF. Za zavarovanje kredita sta bila solidarna kreditojemalca dolžna urediti zastavno pravico na dveh nepremičninah, in sicer ID znak del stavbe ██████████ in ID znak parcela ██████████

14. Med pravnima strankama pa je po primarnem in podrednem tožbenem zahtevku sporno, ali je tožena stranka pred sklenitvijo Kreditne pogodbe tožnikoma razkrila vse pomembne okoliščine in tveganja pri sklenitvi te pogodbe in tako izpolnila svojo pojasnilno dolžnost, ali sta tožnika razumela pomen valutne klavzule in tveganje, ki sta ga prevzela s sklenitvijo te pogodbe ter ali ima Kreditna pogodba sploh dopustno podlago ter ustreza temeljnim načelom Obligacijskega prava. Sporno je, ali je tožena stranka ob sklepanju Kreditne pogodbe ravnala v dobri veri in ali med pravicami in obveznostmi pravnih strank obstoji znatno nesorazmerje. Sporno je tudi, ali je dajatveni tožbeni zahtevek že zastaral.

Glede ugovora zastaranja

15. Tožena stranka trdi, da je dajatveni tožbeni zahtevek že zastaral pred vložitvijo tožbe. Sodišče temu stališču pritrjuje. Tožnika uveljavljata kondicijski zahtevek iz 1. odst. 87. čl. OZ, kot posledico ničnega (absolutno neveljavnega) pravnega posla. Če zaradi izpolnitev obveznosti na podlagi ničnih pogodb nastanejo povračilni (ali odškodninski) zahtevki, so takšni zahtevki podvrženi zastaralnim ali celo prekluzivnim rokom, odvisno od pravne ureditve posameznih pravnih področij¹. Sodna praksa je že dorekla, da začne zastaranje teči v trenutku, ko se rodi tožba (actio nata)². Za začetek teka zastaranja je torej odločilen tisti trenutek oz. čas, ko je upravičenec smel terjati izpolnitev obveznosti oz. ko je nastopila pravica terjati izpolnitev. Postavlja se vprašanje, kdaj je to bilo v konkretnem primeru.
16. Pravica materialnega prava (obveznost) mora torej najprej nastati, da se lahko sodno uveljavlja; pravica pa nastane takrat, ko so izpolnjene vse konstitutivne zakonske predpostavke.³ V literaturi se predpostavke neupravičene pridobitve nekoliko različno sistemizirajo, vendar obstaja soglasje o tem, da mednje sodi korist neupravičenega pridobitelja in prikrajšanje osiromašenega, vzročna zveza ter, da za ta prehod ne obstaja veljaven pravni temelj. V takšnih primerih, ko mora biti za nastanek obveznosti podanih več kumulativnih predpostavk, pravica materialnega prava nastane, ko so izpolnjene vse, v primerih, ko nastajajo v različnem časovnem obdobju pa takrat, ko je izpolnjena zadnja. Zahtevek iz 1. odst. 87. čl. OZ nastane zato, ker je pogodba nična. S tem je izpolnjena

1 Glej odločbo VSL opr. št. II Cp 287/2010 z dne 9.6.2010.

2 Glej V. Kranjc, Obligacijski zakonik s komentarjem (Splošni del, 2. knjiga, GV založba, Ljubljana 2003, stran 448 in sodba VSRS II Ips 226/2014 z dne 31.3.2016.

3 Glej Sodba in sklep VSM I Cp 1135/2014 z dne 8.4.2015.

predpostavka kondikcijskega zahtevka po tem členu, ki jo teorija umešča v okvir odpadle pravne podlage oz. neobstoja veljavnega pravnega temelja. Posledica ničnosti je, da sta stranki izpolnili nekaj, česar nista bili dolžni, zato to lahko zahtevata nazaj na tej podlagi.

17. V ustaljeni sodni praksi je zaslediti pravilo, da mora sodišče pravila zastaranja uporabiti glede na okoliščine konkretnega primera, in sicer tako, da ne omeji pretirano ali celo prepreči uveljavljanje zahtevkov, ki jih ima stranka na razpolago. Pretoga razlaga pravil o zastaranju namreč lahko ob neupoštevanju konkretnih okoliščin primera pomeni nesorazmerno omejitev pravice tožnice do dostopa do sodišča⁴. Tožnika trdita, da je Kreditna pogodba nična, ker sta v posledici neizpolnjene pojasnilne dolžnosti tožene stranke morala sama v celoti nositi valutno tveganje. Za odločitev o zastaranju je torej odločilno, kdaj sta izvedela za dejstvo, da bosta sama morala nositi valutno tveganje, ki se je uresničilo v njuno škodo.
18. Po oceni sodišča je pritrditi toženi stranki, da sta tožnika v konkretnem primeru za zgoraj navedene dejanske okoliščine, ki utemeljujejo razlog ničnosti, izvedela že avgusta 2011, ko je tečaj CHF bistveno narastel napram EUR, najkasneje pa leta 2012, saj tako izhaja iz izvedenega dokaznega postopka. Iz izpovedbe obeh pravnih strank in nekaterih prič⁵ namreč izhaja, da je že v letih 2010 in 2011 tečaj CHF narastel in tožnika sta po lastni izpovedbi to vedela. Prvi tožnik je povedal, da je prvi padec zaznal že v letu 2011, ko je „šlo pod 1“, nekje v letih 2011 in 2012 se je tudi prvič zanimal za konverzijo. V vlogi z dne [redacted] 2019 pa sta tožnika izrecno navedla, da se je prvi tožnika zanimal za konverzijo zaradi večjega porasta CHF napram EUR že v letu 2011. Povedal je tudi, da sta z [redacted] vedela, da bosta celotno (valutno) izgubo sama težko nosila oz. je nista bila pripravljena nositi, „kot psa“ ju je bilo strah, kaj bo s tem, banka pa ni bila pripravljena nič pristopiti zraven. To se je po izpovedi prvega tožnika dogajalo že v letu 2012. Da sta se šele v letu 2015 začela bolj zanimati za problematiko CHF kreditov in Združenje Frank, kot izhaja iz njunih navedb in izpovedb, je po oceni sodišča nerelevantno, saj bi ob zadostni skrbnosti za vse relevantne dejanske okoliščine, ki utemeljujejo ničnost izvedela prej oz. sta zanje po prepričanju sodišča že vedela najkasneje v letu 2012. Pravna kvalifikacija teh dejanskih okoliščin (da gre pravno gledano za ničnostne razloge) sploh ni odločilna za presojo zastaranja. Tožba je bila vložena dne [redacted] 2018, torej precej po preteku petletnega zastaralnega roka, zato sodišče meni, da je ugovor zastaranja utemeljen in posledično kondikcijski tožbeni zahtevek neutemeljen že iz tega razloga. Ne glede na to pa imata tožnika

4 Glej odločba VSRS II Ips 226/2014 z dne 31.3.2016

5 [redacted] list. št. 242, [redacted] list. št. 244

še vedno pravni interes za uveljavljanje ničnostnega tožbenega zahtevka, saj svojih obveznosti iz Kreditne pogodbe še nista v celoti poravnala in bi imela pravno korist od morebitne ugotovitve ničnosti pogodbe, zato je ta del zahtevka sodišče vsebinsko presojalo.

19. Tožnika kot osrednje toženi stranki očitata, da naj ne bi izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti glede izpostavljenosti tožnikov valutnemu tveganju zaradi vezanosti kredita na CHF ter tako izkoristila njuno neizkušenost, kar naj bi imelo za posledico ničnost kreditne pogodbe.

20. Pravna podlaga

21. Pri presoji pogodbenega razmerja med strankama je sodišče uporabilo zlasti **Obligacijski zakonik** (Ur. l. RS, št. 40/2007 s sprem. in dopoln., v nadaljevanju: OZ), **Zakon o varstvu potrošnikov** (Ur.l. RS št. 20/1998 s sprem. in dopoln. - v nadaljevanju: ZVPot), **Zakon o potrošniških kreditih**, (Ur. l. RS, št. 70/2000, 41/2004, 111/2007, v nadaljevanju: ZPotK)⁶, **Zakon o bančništvu** (Ur.l. RS št. 131/2006 s sprem. in dopoln. - v nadaljevanju: Zban-1) in **Direktivo Sveta 93/13/EGS** z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (v nadaljevanju: Direktiva 93/13) ter sodno prakso Sodišča EU, ki temelji na omenjeni direktivi. Upoštevalo je tudi do dne izdaje te sodbe nastalo sodno prakso v zvezi s podobnimi primeri.

22. O kreditnih poslih kot izvedenih finančnih instrumentih in o oderuški pogodbi

23. Tožnika v tožbi med drugim menita, da gre pri sporni Kreditni pogodbi za kompleksen finančni instrument, ki je podoben izvedenim finančnim instrumentom, čemur sodišče ne pritruje. Sodna praksa⁷ je že dorekla, da obravnavane kreditne pogodbe ni moč presojati v smislu Zakona o trgu finančnih instrumentov⁸, saj ta ne ureja in se ne uporablja za hipotekarne kredite, ne gleda na to, ali so ti v EUR ali v CHF. Pri sporni pogodbi ne gre za investicijske storitve in s tem tudi ne za izvedene finančne instrumente.⁹
24. Vsaj smiselno tožnika trdita tudi, da gre za oderuško pogodbo, kar je prav tako obsežno in ustaljeno zavrnjeno v obstoječi sodni praksi¹⁰, na katero se v izogib ponavljanju sklicuje tudi to sodišče.

⁶ Ur. l. RS, št. 70/2000, 41/2004, 111/2007

⁷ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 21

⁸ Ur. l. RS, št. 67/2007 s spremembami

⁹ Enako je odločilo tudi Sodišče EU v zadevi C-321/14 *Banif Plus Bank Zrt proti Marton in Martonne Lantos*

¹⁰ Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 17

25. Glede nedopustnosti pogodbene kavze in nasprotovanju prisilnim predpisom

26. Tožnika v tožbi navajata, da sporni posel nima dopustne podlage. Sklicujeta se na nasprotovanje temeljnemu načelom obligacijskega prava zaradi dejstva, da nista bila seznanjena, da tveganja prevzemata izključno sama.
27. Vsaka pogodbena obveznost mora imeti dopustno podlago oziroma kavzo, ki je skupni imenovalec strank glede namena sklenitve pogodbe. Skladno s 1065. členom Zakona o obligacijskih razmerjih¹¹ (ki se uporablja skladno z drugim odstavkom 1061. člena OZ) se s kreditno pogodbo banka zavezuje dati uporabniku kredita na voljo določen znesek denarnih sredstev za določen ali nedoločen čas, v nek namen ali brez določenega namena, uporabnik pa se zavezuje plačevati banki dogovorjene obresti in dobljeni znesek denarja vrniti v času in na način, ki sta določena v pogodbi. Sodišče ugotavlja, da ima sporna Kreditna pogodba v času sklenitve in še vedno veljavno podlago, ki je v tem, da posojilojemalec pridobi posojilo (causa credendi). Sklenjena je bila na podlagi takrat veljavnega ZPotK (in določb ZVPot in OZ) ter na podlagi veljavnih predpisov o plačilih v tuji valuti, zato ne nasprotuje ustavi, prisilnim predpisom ali moralnim načelom in tudi ne temeljnih obligacijskim načelom. S sklenitvijo kredita v tuji valuti postane obveznost posojilojemalca odvisna od gibanja tečaja tuje valute, torej gre v tem smislu za aleatorno pogodbo. Sklenitev aleatorne pogodbe pa ni nedopustna, četudi bi bilo tveganje precejšnje ali neobvladljivo¹². Tudi ugovor nedopustnosti pogodbene kavze zato sodišče kot neutemeljen zavrača.

28. Glede kršitve pojasnilne dolžnosti

29. Bistvo trditvene podlage tožnikov predstavljajo očitki o kršitvi toženkine pojasnilne dolžnosti, ki se kažejo v tem, da:
- s strani toženke nista bila pravilno in popolno seznanjena s pogoji Pogodbe ter posledicami, ki jih zanju predstavlja navedena Kreditna pogodba;
 - v Kreditni pogodbi ni naveden razlog in značilnost mehanizma konverzije valute švicarski frank/EUR v zvezi s predmetom pogodbe, zato prvemu tožniku sploh niso bili predstavljeni natančni in razumljivi pogoji, da bi lahko ocenil ekonomske posledice, ki zanj iz Kreditne pogodbe izhajajo;
 - glede na informacije, ki jih je toženka predložila pred sklenitvijo Kreditne

¹¹ Ur. l. SFRJ, št. 29/1978 do 57/1989

¹² Glej sklep VSRS 201/2017 z dne 7.5.2018 tč. 16

pogodbe, tožnika nista bila zmožna oceniti pomembnih ekonomskih posledic spremembe menjalnega tečaja za izračun obrokov odplačila, ki jih bo v končni fazi dolgoval, in posledic na samo višino glavnice posojila in torej celotnega stroška posojila;

- tožnika tako s strani toženke nista bila obveščena o vseh elementih, ki bi lahko vplivali na obseg njune obveznosti in na podlagi katerih bi lahko presodila predvsem skupne stroške svojega kredita; pomanjkljiva obveščenost tožnikov izhaja tako iz netočnih in zavajajočih informacij, ki jih je toženka posredovala, kot tudi iz opustitve navedbe zadevnih informacij v pogodbi o kreditu, ki so glede na naravo blaga in storitev, ki so predmet pogodbe, bistvene;

- tožnika nista bila obveščena, kako bi na obroke za odplačilo posojila in višino glavnice vplivala zelo velika deprecijacija evra, kot zakonitega plačilnega sredstva države, v kateri ima stalno prebivališče in prejema dohodek, v primerjavi s CHF (oziroma morebitna apreciacija CHF v primerjavi z EUR) in povečanje referenčnih obrestnih mer;

- tožnika nista bila jasno obveščena o tem, da s podpisom posojilne pogodbe, vezano na tujo valuto CHF, prevzemata tečajno tveganje, ki ga bosta ob devalvaciji valute, v kateri prejemata dohodke (oziroma apreciaciji CHF glede na EUR), morda težko nosila;

- toženka tožnikoma ni predstavila in v Kreditni pogodbi ni navedla mogoče spremembe menjalnih tečajev in tveganja v zvezi s sklenitvijo posojila, vezanega na tujo valuto CHF, glede na to, da tožnika, ki sta potrošnika, svojih dohodkov ne prejemata v tej valuti.

30. Po določbi prvega odstavka 6. člena ZPotK mora biti potrošnik pred sklenitvijo kreditne pogodbe seznanjen z vsemi pogoji kreditne pogodbe. Glede vsebine kreditne pogodbe je med drugim v 9. točki prvega odstavka 7. člena ZPotK določeno, da mora pri kreditnih pogodbah, kjer je obračun vezan na uporabo tuje valute, pisna pogodba (v enostavnem in razumljivem jeziku) vsebovati tudi navedbo tuje valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti in opozorilo, da se ob spremembi tečaja lahko spremenijo tudi predvideni zneski posameznih plačil. Po določbi prvega odstavka 21. člena ZPotK je nično vsako pogodbeno določilo, ki je v nasprotju s tem zakonom in v škodo potrošnika. Po določbi drugega odstavka 21. člena ZPotK pa se določbe tega zakona neposredno uporabljajo tudi v primeru, če so določila kreditne pogodbe nejasna ali nepopolna.

31. Pri presoji predmetne pogodbe je pomembna tudi Direktiva 93/13/EGS¹³, ki je bila v slovenski pravni red prenesena z ZVPot. ZVPot v 22. členu določa, da morajo biti pogodbeni pogoji jasni in razumljivi. V 23. členu pa prepoveduje pogodbene pogoje, ki bi bili do potrošnika nepošteni. Konkretno se je z razlago poštenosti kreditov v tuji valuti, s katerimi kreditojemalec prevzema valutno tveganje, že ukvarjalo tudi Sodišče EU v zadevi C-186/16 *Andriuc in drugi proti Banca Romaneasca SA*. Sodišče EU je v tej zadevi odločilo, da je glavni predmet pogodbe (kar je v tem konkretnem primeru pogoj, vsebovan v pogodbi o posojilu v tuji valuti CHF z obveznostjo njegove vrnitve v isti tuji valuti), treba obravnavati kot pogoj, ki ni bil posamično dogovorjen. Temu je pritrdilo že tudi Vrhovno sodišče RS¹⁴, zato so nasprotna navedba tožene stranke neutemeljena. Pogodbene določbe, ki je glavni predmet pogodbe, pa ni mogoče šteti za nepošteno, če je napisana v jasnem in razumljivem jeziku.¹⁵ Šele, če bi se izkazalo, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil in tako pogodbene določbe ni moč šteti za jasno in razumljivo, je torej mogoča tudi presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe. Sodišče EU se pri razlagi, kaj je jasen in razumljiv jezik, sklicuje na svoje prejšnje odločitve, zlasti odločitev v zadevi C-26/13 *Kásler and Káslerné Rábai*. Zahteve po jasnosti in razumljivosti tako ni mogoče zožiti zgolj na njeno formalno in slovnično razumljivost, temveč jo je treba razlagati široko, saj je potrošnik v razmerju do trgovca oz. ponudnika v podrejenem položaju tudi kar zadeva raven obveščeniosti.¹⁶ To po mnenju Sodišča EU (ki ga je povzelo tudi VSRS) v primeru sklepanja kreditov v tuji valuti pomeni, da sta v pogodbi pregledno pojasnjena konkretno delovanje mehanizma, v katerega spada zadevni pogoj, ter, če je to primerno, povezava med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji, tako da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril presodi, kakšne so ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo zanj. Nacionalna sodišča morajo pri presoji upoštevati relevantne dejanske okoliščine (na primer oglase, informacije, ki jih je posojilodajalec predložil v okviru pogajanj) ter preučiti, ali je bil potrošnik obveščen o vseh elementih, ki bi lahko vplivali na obseg njegove obveznosti in na podlagi katerih lahko presodi predvsem skupne stroške svojega kredita.

32. Zahteva po jasnem in razumljivem jeziku tako v primeru kreditnih pogodb predpostavlja, da morajo finančne ustanove posojilodajalcem posredovati informacije, ki morajo zadostovati za sprejetje poučenih in preudarnih odločitev. To pomeni, da pogoj, na podlagi katerega je treba posojilo vrniti v isti tuji valuti kot je bilo sklenjeno, razume tako formalno in slovnično kot tudi glede njegovega

13 Direktiva 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah

14 Glej sodba in sklep VSRS II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 44

15 Sodba Sodišča EU C-186/16 *Andriuc in drugi proti Banca Romaneasca SA* z dne 20. 9. 2017, tč. 41

16 Glej sodba in sklep VSL II Cp 849/2017 z dne 6.6.2018

dejanskega obsega, tako da je povprečni potrošnik, ki je normalno obveščen, razumno pozoren in preudaren, lahko ne le seznanjen z možnostjo zvišanja ali znižanja vrednosti tuje valute, v kateri je bilo posojilo sklenjeno, temveč tudi zmožen oceniti potencialno znatne ekonomske posledice takega pogoja za njegove finančne obveznosti. Presoja je potrebno opraviti glede na trenutek sklenitve pogodbe, pri čemer pa je potrebno upoštevati vse okoliščine, ki bi jih stranki lahko poznali ob sklenitvi pogodbe in ki bi vplivale na poznejše izvajanje pogodbe, ker pogodbeni pogoj lahko pomeni znatno neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe.

33. Glede na vse zgoraj navedeno je sodišče moralo torej oceniti, kako je bila (če je bila) s strani tožene stranke izpolnjena njena pojasnilna dolžnost. Odločilna je presoja, ali je bilo valutno tveganje tožnikoma v zadostni meri vsebinsko pojasnjeno. Pri presoji kolikšna je bila pojasnilna obveznost tožene stranke glede tovrstnega kredita, je treba upoštevati, da je pri svetovanju in sklenitvi pogodbe banka nastopala kot strokovnjak na bančnem področju, tožnika pa kot laika, ki posebnega predznanja in izkušenj s kreditnimi posli nista imela. Profesionalna skrbnost banko zavezuje k prizadevanju, da bo potrošnik sprejel odločitev o sklenitvi pogodbe na informirani podlagi in da ga seznaniti s tveganji, ki so značilna za sklenjeni posel. Informacije bi morale biti tožnikoma posredovane na način, da v celoti razumeta ekonomske učinke spremembe tečaja na višino njunih mesečnih obveznosti, preračunanih v domačo valuto, pri tem pa ni relevantna le vsebina same kreditne pogodbe, temveč tudi morebitne informacije in dodatna pojasnila, ki (ni)so bila tožnikoma posredovana med pogajanja, vključno z oglasi. Nadalje je pomembno tudi vprašanje ali je tožena stranka tožnikoma razkrila informacije o bančnem produktu, ki so bile njej znane kot strokovnjakinji na bančnem področju.
34. Sodišče je v predmetnem sporu v ponovljenem sojenju sledilo kriterijem, ki sta jih za presajo (ne)razumljivosti pogodbenih pogojev in njihovi (ne)poštenosti v novjših odločbah postavila Vrhovno sodišče RS in Sodišče EU. Zlasti iz odločb Vrhovnega sodišča RS II Ips 201/2017, II Ips 141/2017, II Ips 195/2018 in II Ips 32/2019 izhajajo naslednja pravno pomembna stališča: - dokazno breme, da je bila pojasnilno dolžnost pravilno opravljena, je na toženki, - pojasnilno dolžnost mora banka opraviti ne glede na izražen interes stranke, zato se banka ne more razbremeniti svoje obveznosti le z ugovorom, da stranka po informacijah ni povpraševala, na izrecna vprašanja stranke pa je dolžna zagotoviti dodatne informacije in pojasnila, - kreditna pogodba v tuji valuti ni izveden finančni instrument, - pojasnilna dolžnost banke o valutnem tveganju ni izčrpana že s podpisom izjave o prevzemu valutnega tveganja, - informacije morajo biti potrošniku posredovane tako, da lahko v celoti razume ekonomske učinke spremembe tečaja na višino njegovih mesečnih obveznosti, preračunanih v domačo valuto, - stopnja informiranja potrošnika mora biti določene intenzivnosti,

kar pa ne pomeni, da je pojasnilna dolžnost izpolnjena le v primeru, ko so bili izdelani grafični prikazi in izračuni, - banka je dolžna razkriti vse okoliščine, ki bi jih ob sklenitvi pogodbe, upošteva je njeno strokovno znanje, izkušnje mogočih sprememb menjalnih tečajih in tveganja pri posojilih v tuji valuti lahko poznala in ki bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje, - zanesljive in natančne napovedi o obdobju in obsegu spremembe valutnega razmerja niso mogoče ¹⁷.

35. Po prepričanju sodišča je bila pogodbena obveznost v Kreditni pogodbi jezikovno dovolj jasno določena. Pogodba namreč povsem jasno in natančno opredeljuje za koliko CHF je tožnikoma kredit odobren, kolikšen je predviden znesek vsakomesečne anuitete vračila kredita, kolikšne so obrestne mere in kaj pomenijo ter kakšna je odplačilna doba kredita. V konkretnem primeru gre za čisti devizni kredit, ki se je tožnikoma izplačal in ga tudi vračata v CHF na način, da zagotavljata ustrezno dobroimetje na svojih računih v CHF (5. čl. Kreditne pogodbe). Obveznost tožene stranke izplačila posojenega denarja je bila enkratna, obveznost tožnikov pa je določena v 360 mesečnih obveznostih. Zaradi spremembe tečaja se je tekom trajanja vračanja kredita spreminjala vsakomesečna anuiteta tožnikov, preračunana v EUR, saj tožnika plačo nesporno prejemata v EUR. Izrecno opozorilo na valutno tveganje vsebuje 20. točka Kreditne pogodbe, ki govori o riziku najetja kredita v tuji valuti, katerega sta s podpisom Kreditne pogodbe tožnika izrecno prevzela.
36. Zgoraj navedeno pa še ne zadošča za sklep, da je bil glavni predmet pogodbe jasen in razumljiv. Pomembno je zlasti, ali je bilo valutno tveganje tožnikoma predstavljeno na način, da sta lahko predvidela tudi uresničitev „slabega scenarija“, to je, da lahko ob sklepanju pogodbe ugoden kredit zaradi spremembe referenčne obrestne mere ali/in spremembe tečajnega razmerja med valutama CHF in EUR postane zanj neugoden in sta to tveganje sprejela.
37. Sodišče po izvedenem dokaznem postopku meni, da je upošteva je v času sklepanja Kreditne pogodbe znana dejstva in okoliščine, tudi gibanje tečaja med CHF in EUR v preteklosti, tožena stranka tožnika v zadostni meri opozorila na valutno tveganje in ju ni z ničemer zavajala.
38. Na dlani je in tudi ni sporno, da je bil kredit v CHF za stranke v času sklepanja pogodbe zaradi nižje obrestne mere LIBOR v primerjavi z EURIBORjem (vsaj na prvi pogled) ugodnejši. Njegova ugodnost na daljši rok pa je drugo in v tem postopku tudi bistveno vprašanje. Odločilno je po prepričanju sodišča, ali je bila tožnikoma dovolj jasno predstavljena možnost, da kredit na dolgi rok (tekom odplačilne dobe 30 let) lahko ne bo več (tako) ugoden, in, ali sta bila tožnika to pripravljena tvegati.

17 Glej sklep VSL ICp 977/2019 z dne 27.1.2020

39. O načinu izpolnitve pojasnilne dolžnosti s strani banke je sodišče zaslišalo oba tožnika in pričó [REDACTED] in prebralo pisno izjavo pričó [REDACTED]. Prvi tožnik in obe pričó so bili neposredno udeleženi pri pogovoru in pogajanju o sklenitvi Kreditne pogodbe, drugo tožnica pa je o zadevi vedela povedati le tisto, kar ji je povedal prvi tožnik, saj mu je glede vsebina pogodbe in odločitve o sklenitvi pogodbe popolnoma zaupala. Iz izjave drugotožene stranke (l.št. 200 obojestransko) prav tako izhaja, da o načinu sklepanja Kreditne pogodbe ne ve ničesar, saj je v pogodbeno razmerje s toženo stranko vstopil šele leta 2012 kot zastavatelj nepremičnine. Iz izpovedbe prvo tožnika izhaja, da sta se tožnika odločila, da bosta kupila stanovanje, za kar sta potrebovala znesek [REDACTED] EUR. Po pridobivanju informacij na drugih bankah sta ugotovila, da te nimajo dovolj dolge ročnosti in tako sta prišla do tožene stranke, kjer je bil vodja poslovalnice znanec prvega tožnika [REDACTED]. Temu je prvi tožnik povedal, da potrebuje znesek [REDACTED] EUR. Prisotna je bila tudi referentka [REDACTED] pri čemer je občasno sodeloval pri pogovorih tudi vodja poslovalnice [REDACTED]. V aplikacijo sta vnesla višino osebnega dohodka za oba tožnika, nakar je bilo ugotovljeno, da obrok pri kreditu v EUR preseže minimum, ki mora ostati od osebnega dohodka na TRR. Potem mu je bilo rečeno, da obstaja tudi švicarski kredit in se je preračunalo, koliko pa tam v EUR ostane, v tem primeru pa je ostal tisti zagotovljen minimum, bilo je približno [REDACTED] EUR razlike med EUR kreditom na enako ročnost in kreditom v švicarskih frankih na enako ročnost. Pri kreditu z ročnostjo na 25 let je bila „katastrofa, ker ni prišel skozi“, zato so šli na kredit z ročnostjo 30 let. Tudi drugo tožnica je potrdila, da jima je bilo pomembno, da dobita želeni znesek, ki ga hočeta imeti z ročnostjo 30 let in bosta tako lažje odplačevala. Sodišče zato kot zavajajočo ocenjuje trditev tožnikov, da jima je banka skoraj vsilila CHF kredit s trditvijo, da za EUR kredit nista kreditno sposobna. Dejstvo je, da je v konkretnem primeru za tožnika ta kredit bil glede na njuno izraženo željo po točno določeni višini kredita in upošteva njune dohodke edina možnost. A je bilo tako zaradi njune želje pridobiti kredit v tej višini in izbrani odplačilni dobi, ne pa zaradi morebitnega interesa, vsiljevanja ali nekorektnega svetovanja tožene stranke. Trditev tožnikov, da sta bila primorana vzeti CHF kredit, ker za EUR kredit nista bila sposobna, je tako izvzeta iz konteksta, dokumentacija iz kreditne mape, ki jo je na zahtevo tožnikov v spis predložila tožena stranka pa nerelevantna. Kreditna sposobnost stranke je na eni strani odvisna od njenih dohodkov in stroškov, na drugi strani pa od višine posojila, ki ga stranka želi vzeti in od odplačilne dobe, ki jo ona izbere. V vsakem primeru so vse to okoliščine na strani stranke in ne banke. Ugotovitev, da je bil najem kreditov CHF (trenutno) ugodnejši, kot najem kredita v EUR, je posledica teh okoliščin in po prepričanju sodišča ne posledica vsiljevanja ali favoriziranja CHF kreditov s strani tožene stranke. Sama tožnika sta namreč

povedala, da sta imela na voljo omejena sredstva in sta želeno višino kredita lahko pridobila samo, če sta vzela CHF kredit, ker je bil obrok toliko nižji, da ni prekomerno obremenil njunega mesečnega dohodka. Prav razlog nižje obrestne mere in anuitete je bil odločilen, da sta se odločila za ta kredit.

40. Prvi tožnik je izpovedal, da mu je o švicarskem kreditu bilo povedano, da je vezan na tujo valuto, ni bilo „kakšnih strašnih velikih zgodb“ okrog valutnega tveganja, povedano pa je bilo, da se bo konec meseca preračunal tečaj EUR v CHF in bo konec meseca zadnjega dne poravnal obrok anuitete. Sam je izrecno vprašal, kakšna so tveganja iz tega naslova, pa mu je [REDACTED] rekel, „ne morem ti napovedati, kakšno bo tveganje, kakšno bo gibanje tečaja v bodoče, trenutno ti tečaj pada, kar je za tebe ugodno, ker boš plačeval nekoliko manj. Kasneje bo ta tečaj nihal tudi navzgor in takrat boš plačeval nekaj več“. Govora je bilo, da se bo anuiteta dvigovala vsake toliko za par [REDACTED] EUR gor, za par [REDACTED] EUR dol, kar se tudi dogaja. Nič pa ni bilo rečeno glede spreminjanja glavnice. Vladala je evforija na obeh straneh, ker je on prišel do denarja, banka pa je hotela prodati ta produkt. Ker je bila evforija, se niso spraševali v zvezi s tem, kakšna tveganja bodo oz. ni bil s strani [REDACTED] kot znanca poučen. Poučen bi lahko bil v smislu, da bi mu [REDACTED] kot znanec rekel „[REDACTED] mogoče boš pa ti to zadevo težko prenašal, čez toliko in toliko let. Ne vem, premisli, če je to res za tebe ustrezen produkt, da ga vzameš“. Prav tako meni prvi tožnik, da bi bilo drugače, če bi mu [REDACTED] pokazal kakšen graf, kako se je tečaj gibal. Danes ne ve, ali je banka vedela že takrat oz. ali je [REDACTED] vedel, dejstvo pa je, da je že Avstrijska banka opozarjala svoje stranke v matični državi, da so ti produkti nevarni za široko potrošnjo in da niso za vsakega potrošnika. Potrdil pa je, da je vladala evforija, saj je hotel denar, ko je videl svoje stanovanje in je videl to rešitev. Po oceni sodišča že iz same izpovedbe tožnika izhaja, da je bil opozorjen na valutno tveganje, saj mu je bilo povedano, da se tečaj spreminja, da se spreminja tudi anuiteta in bo zaradi tega lahko plačeval večje ali manjše anuitete. V bistvenem delu je navedeno potrdil priča [REDACTED] ki se zaradi oddaljenosti dogodka konkretne sklenitve posla in tega, kako je opisal CHF kredit prvemu tožniku, sicer ni spomnil, ampak je na splošno izpovedal, kako je v zadevnem času potekalo najemanje kreditov. Povedal je, da je bil produkt kreditov v švicarskih frankih v zadevnem času najbolj zanimiv zaradi tega, ker je bil obrok kredita zaradi ugodne obrestne mere manjši, vsak kreditojemalec pa išče kredit, ki ima najnižji obrok, da čim manj obremeni plačo. Vedelo se je za tveganja, saj so, če se nekaj kupuje v tuji valuti, vedno prisotna tveganja. Po njegovem spominu se je strankam naredil izračun v EUR in v CHF. Konkretne vsebine razgovora s prvim tožnikom se ni spomnil, je pa na splošno povedal, da so strankam valutno tveganje razlagali in sicer skladno z navodili, saj se brez navodil ni delalo nič. Povedal pa je tudi, da ni imel nikakršnega razloga, da bi preferiral švicarske kredite napram evrskim, saj so si stranke kredit same izbirale. Bili pa so švicarski franki ugodni zaradi nižjega

obroka, za bančnega referenta pa ni bilo razlike, ali je stranka vzela švicarski ali EUR kredit. Predvideval je, da so kreditjemalci razumeli tveganja, saj jim je bilo predstavljeno in razloženo, sam pa osebno ni nikomur zagotavljal, kako se bo gibal menjalni tečaj, saj je to nemogoče, to se ne more napovedovati. Zelo podobno in prav tako precej splošno je na postavljena vprašanja s pisno izjavo odgovarjala priča [REDACTED] ki zaradi bolezni ni pristopila na neposredno zaslišanje. Iz njene izjave (priloga B 59) izhaja, da je bilo pri CHF stranki povedano, da se obrok lahko spremeni bodisi zaradi spremembe tečaja, bodisi zaradi LIBORJA (referenčne obrestne mere za CHF). Ni pa se spomnila, ali so imeli kot svetovalci kaka navodila glede predstavitve CHF kreditov strankam. Kredita v CHF pri strankah niso nikoli preferirali, vedno je imela stranka pred seboj izračun v EUR in v CHF. Strankam nikoli ni bilo rečeno, da je kredit v CHF varen, predstavili so jim, kaj predstavlja tveganje pri CHF, stranka pa se je nato sama odločila na podlagi obeh informativnih izračunov za kateri kredit se bo odločila. Stranka ni nikoli dobila zagotovil, da se bodo mesečne anuitete pri kreditu v CHF povišale le nekaj odstotkov gor in nekaj odstotkov dol.

41. Sodišče kot verodostojni sprejema sicer precej splošni izjavo in izpovedbo obeh prič, ki sta taki iz razumljivega razloga - časovne odmaknjenosti, saj je od sklepanja Kreditne pogodbe preteklo že 12 let. Po drugi strani je logično in razumljivo, da se samega sklepanja posla bistveno bolj spomnita tožnika, ker je šlo zanj za življenjsko pomembno odločitev, ki je ne sprejemata tako pogosto (praktično vsakodnevno) kot referent v banki sklepa kreditne pogodbe s strankami. Po prepričanju sodišča pa izpovedba in izjava prič [REDACTED] in [REDACTED] [REDACTED] zadoščata za ugotovitev, da je bila s strani tožene stranke skladno s tem, kar je bilo banki oz. njihovim referentom znano v času sklepanja pogodb, pojasnilna dolžnost korektno opravljena. Še posebej je tako z ozirom na že izpostavljeno izpovedbo samega prvega tožnika, da mu je bilo predstavljeno, da se pri CHF kreditu anuitete iz CHF preračunajo v EUR in da je to vezano na tečaj, ki se spreminja in niha enkrat gor, enkrat dol, torej, da je pričakovati nihanja tečaja, pri čemer je izrecno povedal, da mu zagotovil, kako se bo gibal tečaj v prihodnje nihče ni mogel dati, kar izhaja tudi iz izpovedbe priče [REDACTED] in iz izjave priče [REDACTED]. Da je gibanje tečaja v naprej nemogoče napovedati, sta izpovedala tudi kasneje zaslišani prič [REDACTED] in [REDACTED]. Ob navedenem je poudariti, da niti priča [REDACTED] niti [REDACTED] nista več zaposlena pri toženi stranki in tako nimata nikakršnega razloga izpovedovati v njeno korist oz. neresnično, zato jima sodišče lahko brez zadržkov verjame.
42. Po prepričanju sodišča že opozorilo stranki na to, da se tečaj spreminja in da se giblje navzgor in navzdol, povprečnemu človeku pove, da gibanje ne more biti vnaprej predvidljivo. Da bi zagotavljala prvemu tožniku, da se bo tečaj spreminjal le za [REDACTED] EUR gor, [REDACTED] EUR dol, pa sta kot splošno prakso prepričljivo

zanikali obe priči. Splošno znano in razumni odrasli osebi ne more ostati nejasno, da je gibanje tečaja valute neznanica in torej ne [redacted] ne kdorkoli drug možnih sprememb tečaja CHF ne bi mogel ocenjevati in ne napovedovati (sploh pa ne za obdobje 30 let, kot je bila ročnost spornega kredita). Gre za tržno gibanje izven nadzora tožene stranke, kar izhaja tudi iz pisnih izjav in izpovedb prič [redacted]. Obe priči, kot tudi ostali bančni referenti, po prepričanju sodišča dejansko niso imeli nobene podlage, pa tudi nobenega motiva za takšna zagotovila, zato jih po mnenju sodišča res nista dajali in je nasprotna izpovedba prvega tožnika zato manj logična in prepričljiva.

43. Sodišče je zaradi ugotavljanja prevladujoče poslovne politike tožene stranke pri najemanju oz. odobravanju CHF kreditov¹⁸, zaslišalo tudi nekaj drugih kreditorejmalcev tožene stranke in referenta [redacted] a se je pri odločanju v večji meri opiralo na izpovedbe neposredno pri sklepanju konkretne Kreditne pogodbe udeleženih oseb. Enakovredno zaslišanjem prič je sodišče upoštevalo predložene pisne izjave (236. a. čl ZPP).
44. Po kritični oceni vseh izpovedb in izjav je sodišče verjelo izpovedbi priče [redacted] in izjavi priče [redacted] ki sta potrjeni tudi s skladno in prepričljivo izpovedbo priče [redacted] (deloma pa celo z izpovedbami prič, ki sta jih predlagali tožeči stranki - [redacted]). Sodišče je navedenim sledilo kot verodostojnim, saj niso (več) zaposleni pri toženi stranki in zato niso v nikakršni ekonomski odvisnosti od nje. Ker se z navedenim ujema izpovedba in izjava priče [redacted] ki je še vedno zaposlen pri toženi stranki, sodišče verjame tudi njemu. Izpovedbe in izjava navedenih se vsebinsko ujemajo tudi z izpovedbami povsem nepristranskih prič, uslužbencev Banke Slovenije ([redacted]). Priča [redacted] je skladno in prepričljivo potrdil izpovedbo prič [redacted] in izjavo priče [redacted] v bistvenih delih (da so vedno predstavili kredite tako v EUR, kot v CHF, da so stranke opozarjali na valutno tveganje na način, da se bosta obrok in glavnica spreminjala glede na tečaj CHF, da nikomur niso zagotavljali nihanja tečaja le v določenem odstotku, kot tudi ne, da gre za varen kredit, da pa so se stranke kljub opozorilu na tveganje zaradi ugodnega obroka raje odločale za CHF kredite).
45. Sodišče verjame pričam [redacted] tudi zato, ker se skladata z določbo 20. člena kreditne pogodbe, ki pravi, da solidarna kreditorejmalca s podpisom te pogodbe potrjujeta, da jih je banka predhodno v celoti seznanila z rizikom najetja kredita v tuji valuti (švicarskem franku) in izjavljata, da ta riziko izrecno prevzemata. Da sta tožnika s to določbo bila seznanjena in kreditno pogodbo ob poznavanju te podpisala, sploh ni sporno. Dejstvo je, da besedilo določbe 20. člena opozarja na tveganja, saj uporablja besedo „riziko“, ki je

¹⁸ Glej sklepa VSRS II Ips 201/2017 z dne 7.5.2018 in II Ips 141/2017 z dne 18.10.2018

pomensko enaka besedi tveganje. Besedilo je po oceni sodišča dovolj jasno in nazorno opozarja stranko na to, da s podpisom potrjuje, da je bila seznanjena s tveganjem in da je to tveganje izrecno prevzela. Nelogično je zatrjevanje in izpovedovanje tožnikov, da o valutnem tveganju praktično ni bilo govora, saj po drugi strani oba izpovedujeta, da jima je bilo zagotovljeno, da je tveganje majhno, torej, da lahko pride le do spremembe anuitete za [redacted] oz. par [redacted] EUR gor ali dol. Navedeni trditvi si nasprotujeta. Če se toženi stranki očita zavajanje z zagotavljanjem minimalnega tveganja ni možno, da o valutnem tveganju (sploh) ne bi bilo govora. Sporno je le, ali je bilo opozorilo na tveganje relativizirano na način, da tožnika nista mogla dojeti posledic prevzema tega tveganja.

46. Po prepričanju sodišča ni bilo tako in izpovedi tožnikov o nazadostni informiranosti in izostalih opozorilih ocenjuje kot neprepričljivi, nekonsistentni in izvzeti iz konteksta. Sam prvi tožnik je na večih mestih (list. št. 211, 213) izpovedal, da je na spreminjanje tečaja valut in s tem anuitet sicer bil opozorjen, vendar ni računal, da bodo kasneje odstopanja v obroku tako velika, računal je le na 10, 20 ali 30 EUR razlike. Podobno je izpovedala druga tožnica ki se je v glavnem pridružila predhodni izpovedbi prvega tožnika, o kakšnih dodatnih pravno pomembnih dejstvih niti ni izpovedala. Enako izhaja iz izpovedi prič - ostalih kreditojemalcev (priče [redacted])

[redacted] Vsi ti so povedali, da so z nekimi manjšimi spremembami anuitet tekom odplačevanja kredita računali, niso pa pričakovali tako drastičnega naraščanja vrednosti CHF. Navedeno pa negira osnovno trditev tožnikov, da na valutno tveganje sploh niso bili opozorjeni, negira jo tudi vsebina same Kreditne pogodbe. Sodišče zato ne sledi in ne verjame izpovedbam zgoraj navedenih prič - drugih kreditojemalcev, da jim je tožena stranka preko svojih referentov ter ostalih referentov v drugih poslovalnicah CHF kredite ponujala kot varne in ugodne, brez, da bi jih opozarjala na valutno tveganje, da jim je zagotavljala stabilnost valutnega razmerja CHF-EUR in, da se anuiteta ne bo bistveno večala. Njihove izpovedbe so bile namreč v bistvenih delih izpodbite z drugačnimi, prepričlivejšimi in bolj logičnimi izpovedbami bančnih svetovalcev [redacted] da se takih napovedi ne more dajati in jih tudi niso dajali. Ne nazadnje že iz izpovedbe samega prvega tožnika povsem jasno izhaja, da jima niti [redacted] niti [redacted] nista dajala nobenih zagotovil glede gibanja tečaja v prihodnje, saj je povedal, da je bilo rečeno, da ne morejo napovedati, kakšen bo tečaj v prihodnje. Enako je povedal priča [redacted] in celo [redacted] ki je prav tako sklepal pogodbo pri [redacted] (list. št. 243 zadaj) in mu sodišče zato verjame. Sodišče pa ne verjame trditvam tožnikov, da sta jima [redacted] in [redacted] prikrivala podatke, s katerimi bi razpolagala. Za kaj takega nista imela nobenega razloga in motiva, kar sta oba prepričljivo potrdila. S tem so izpodbite hkratne izpovedi tožnikov, da jima je bilo zagovljeno, da bo obrok nihal le par [redacted] EUR gor ali dol. Navedeno o

nenapovedljivosti gibanja tečaja v prihodnje se sklada z izjavami vodilnih uslužbenecv Banke Slovenije (██████████ - priloga B9, ██████████ - priloga B8) in izpovedbo priče ██████████ ki niso zaposleni pri toženi stranki, torej nimajo nikakršnega interesa po krivem izpovedati. Sodišče izjavo priče ██████████ (priloga A20) ocenjuje kot za konkretno zadevo povsem brezpredmetno, saj gre za bivšega uslužbenca druge banke, ki za presojo v tej zadevi nima prav nobenega pomena, zato te priče sodišče tudi ni zaslišalo. Prvi tožnik je izrecno povedal, da s kakšnimi letaki tožene stranke, ki bi propagirali kredite v CHF, nista razpolagala, niti tožnika ne trdita, da sta se za tak kredit odločila pod vplivom kakih letakov, zato tudi predloženi letaki tožene stranke (priloga A60) in drugih bank (priloge A21, A82, A83) niso odločilni.

47. Tožnika (in ostali kreditorejmalci) sta očitno imela pred očmi, ko sta kredit najemala, zgolj njegove prednosti, to je nižji obrok in je bilo zanju pomembno le, da kredit lahko najameta in kupita želeno nepremičnino. Opozorilo na valutno tveganje je torej bilo, kakšne intenzivnosti je bilo, pa je po prepričanju sodišča odraz tržnih razmer v času sklepanja pogodbe¹⁹ in nemožnosti napovedovanja bodočega gibanja tečaja. Več o tem, zakaj tudi tožena stranka ni mogla predvideti gibanja tečaja v prihodnje, bo obrazloženo v nadaljevanju, v razdelku o dobri veri tožene stranke.
48. Res je dokazni postopek pokazal, da tožnikoma ni bilo računsko predstavljeno, kaj bi za njune mesečne obveznosti in tudi končno obveznost poplačila kredita pomenilo, če bi se tečaj med CHF in EUR spremenil npr. za 10, 20 ali 30 %. Navedeno bi sicer še bolj nazorno lahko prikazalo stranki ekonomske posledice tveganja, ki ga prevzema, ni pa mogoče trditi, da tožnika tveganja ni mogla zaznati in oceniti. Dejstvo je, da sta oba glede na letnik rojstva ██████████ že morala imeti določene življenjske izkušnje s tujimi valutami (jugoslovanski dinar, nemška marka, slovenski tolar in nazadnje evro). Navedeno sodišče utrjuje v prepričanju, da nista mogla biti povsem nepoučena o tem, kaj pomeni gibanje menjalnega tečaja valute, saj sta oba visoko izobražena²⁰. Prav tako sodišče pritrjuje logični in življenjski trditvi tožene stranke, da izračun skupne obveznosti v primeru spremembe menjalnega tečaja za določen odstotek predstavlja precej preprosto matematično računsko operacijo in jo lahko napravi vsaka stranka sama, če je za to zainteresirana. posebno ekonomsko ali finančno znanje pri tem ni potrebno. Dejstvo, da se tečaj tuje valute v času spreminja in ni enak v razmerju do domače

¹⁹ Iz grafičnega prikaza gibanja menjalnega tečaja EUR - CHF za obdobje 1999-2017 izhaja, da je bilo razmerje med valutama dolga leta na približno enakih ravneh in je do večjih nihanj prišlo po letu 2008 (list. št. 46)

²⁰ Prvi tožnik je po lastni navedbi ██████████ druga tožnica pa po lastni navedbi ██████████

valute, je bilo splošno znano že v času sklenitve sporne kreditne pogodbe, zavedanje tožnikov o tem pa izhaja že iz tožbenih navedb. Zato sodišče ocenjuje, da nikakor ne gre za neuki stranki, ki nista bili zmožni razumeti vsebine kreditne pogodbe (valutne klavzule) in prevzetega tveganja.

49. Iz sodne prakse VSRS izhaja, da bistvo sodbe SEU v zadevi Andriuciuc ni v predpisovanju točnega načina informiranja, npr. s izdelavo grafičnih prikazov in izračunov, ampak mora biti stopnja informiranja določene intenzivnosti²¹. Sodišče meni, da sta bila tožnika glede prevzema valutnega tveganja opozorjena na več načinov, ki so po prepričanju sodišča vsi skupaj dosegli standard, ki ga je za izpolnitev pojasnilne dolžnosti postavilo SEU in sta na njihovi podlagi lahko sprejela poučeno odločitev. Tožnika sta bila že z besedilom same kreditne pogodbe, ki razkriva, da gre za kredit, najet v CHF, opozorjena, da se kredit glasi na tujo valuto. Vedela sta, da v tej valuti ne prejemata plače. Na valutno tveganje je izrecno opozarjala 20. tč. Kreditne pogodbe, ki je bila nesporno prebrana pri notarju, pred tem pa sta jo tožnika pa jo po lastni izpovedbi pred podpisom prebrala tudi v poslovalnici. Že sama beseda „riziko“ je po mnenju sodišča pomensko dovolj močna, da mora pri stranki vzbuditi pozornost. Situacija se pa spremeni, če bi banka v zvezi s tveganji tožnika zavajala z zagotovili o varnosti kredita in stabilnosti valute, kar sta tožnika tudi zatrjevala, vendar, kot že rečeno, ne dokazala. Sama sta namreč povedala, da sta neko nihanje v tečajih pričakovala, torej tudi, da se zaradi spremembe tečaja CHF lahko poveča obrok kredita. Da pa bi jima kdorkoli zagotavljal varnost kredita in stabilnost valute, pa ni dokazano. Iz izvedenega dokaznega postopka tudi ne izhaja, da bi tožnika kadarkoli, niti pri banki, niti pri notarju, izrazila dvom oziroma nerazumevanje o tem, kakšno tveganje prevzemata. Prav tako sta tožnika dokazano zavrnili ponujeno možnost po konverziji sporne kreditne pogodbe, kar bo obrazloženo v nadaljevanju. Svetovanje banke, ko predstavlja svojo kreditno ponudbo, ne pomeni, da je s kreditojemalcem sklenila pogodbo o svetovanju in je banko potrebno obravnavati zgolj kot pogodbenika iz kreditnega razmerja (njena poslovna dejavnost je trženje kreditov). O vseh pravnih posledicah sklenjenega pravnega posla, še posebej pa višini čiste vrednosti kredita, efektivni obrestni meri, obrestni meri in pravnih posledicah neplačila, je tožnika poučila tudi notarka (kot to izhaja iz notarskega zapisa – priloga A4). Pred črpanjem kredita in v petih dneh od sklenitve pogodbe sta imela tožnika tudi pravico brez navedbe razloga odstopiti od pogodbe (3. točka kreditne pogodbe).

50. V pravnem prometu in pri sklepanju pogodb se zahteva skrbnost obeh strank (6. člen OZ), kar bank sicer ne odveže pojasnilne dolžnosti, ki pa po prepričanju sodišča ne gre tako daleč, da bi banka morala kreditojemalce *odvrčati* od najemanja CHF kredita oz. jih pred njimi *svariti* - tako je namreč razumeti očitke

21 Glej sodba in sklep VSRS II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 52

tožeče stranke. Takšna zahteva bi bila lahko sprejemljiva z vidika današnjega vedenja o tem, do kakšnega padca tečaja EUR je dejansko prišlo po sklenitvi Kreditne pogodbe (predvsem v letih 2011 in 2015), ni pa sprejemljiva z vidika tedanjega (ne)vedenja o tem, kako se bo gibal tečaj v prihodnje. Gibanje tečaja bi se lahko namreč obrnilo tudi v nasprotno smer – v korist kreditorejmalcev in bi tako ravnanje banke (odvračanje od CHF kreditov) bilo zanje škodljivo in nikakor koristno. Sodišče opozarja, da se morajo tudi potrošniki v pravnem prometu obnašati preudarno in odgovorno, saj sami nosijo odgovornost za svoja ravnanja. Potrošniška zakonodaja jih sicer ščiti pred nepoštenimi ravnanji podjetij zaradi šibkejšega položaja in asimetrije informacij na trgu, vendar pa slednje ne pomeni, da lahko opustijo skrbnost in preudarnost pri sklepanju pravnih poslov ter se zanašajo na sodišča, da jih ta rešijo morebitnih neprijetnih posledic svojih odločitev. Kot je izpostavilo Vrhovno sodišče RS, pretirana skrb za potrošnika tudi ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne, ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje.²²

51. Ni dvoma, da v predmetnem pogodbenem razmerju banko zavezuje pojasnilna dolžnost, ki pa ji je po oceni sodišča zadostila. Tožnika sta so po oceni sodišča zmoгла sprejeti premišljen sklep o tem, kaj pomeni plačevanje kredita naslednjih 30 let njunega življenja in sta imela možnost zavedanja in ocene, kako sprememba višine obveznosti lahko vpliva na njuno dolgoročno obveznost. Morala in mogla bi tako pričakovati, da se lahko v času izpolnjevanja kreditne pogodbe njuna obveznost tudi občutno spremeni (poviša). Časopisni članki, objavljeni v dnevnem časopisju v letih 2005 in 2006 (priloge B26 do B32), vsebujejo strokovne, pa tudi laično razumljive razlage o nevarnosti spremembe tečaja, zlasti pa opozorila kreditorejmalcem na nevarnost spremembe valutnega razmerja med CHF in EUR. Te informacije so bile javno dostopne (na voljo tudi tožnikoma) še pred sklenitvijo sporne kreditne pogodbe. Enako velja tudi za poročila Banke Slovenije o finančni stabilnosti iz leta 2005 in 2006 (priloge A93 in A94).
52. Kar se tiče navedb tožnikov glede CHF kot „valute varnega zatočišča“, ki v kriznih časih pridobi na vrednosti in s tem povezanimi članki različnih avtorjev (priloge A 101, A 135), sodišče meni, da je pripisovanje take lastnosti valuti neločljivo povezano z predvidevanji o bodočih negotovih kriznih dogodkih. Te je izkustveno dokazano nemogoče napovedati, o čemer je logično, prepričljivo in jasno izpovedal priča ██████████ in so lahko s tem povezane napovedi zgrešene, zato po prepričanju sodišča ne morejo soditi v pojasnilno dolžnost bank. Priporočil

²² VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018, tč. 28; VSRS Sodba II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018, tč. 52

Evropskega odbora za sistemska tveganja (priloga A 81) ni mogoče upoštevati kot predpis, kar pravilno navaja sama tožeča stranka, odločilno pa je, da so bila sprejeta šele 11.9.2011, torej več let po sklenitvi Kreditne pogodbe in jih ni mogoče retroaktivno uporabljati.

53. Pojasnilne dolžnosti tako ni razumeti kot dolžnosti pravilnega napovedovanja gibanj na kapitalskih in valutnih trgih ter gibanj v gospodarstvu ali celo monetarne politike tujih nacionalnih bank, sploh pa ne v obdobju 30 let oz. do zapadlosti zadnjega obroka. Tožena stranka je po prepričanju sodišča razkrila vse okoliščine, ki jih je in bi jih lahko poznala ob sklenitvi pogodbe in bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje. Razlog za odločitev tožnikov za kredit v CHF po prepričanju sodišča ni bilo zavajanje ali prikrivanje relevantnih informacij o gibanju tečaja CHF na strani tožene stranke, temveč sta tožnika glede na nižjo obrestno mero in nižji obrok pri kreditu v CHF ocenila, da je zanj v danem trenutku takšen kredit ugodnejši. S sklenitvijo kreditne pogodbe v CHF sta se zavestno odločila za večje tveganje in večje pričakovane koristi, namesto manjših koristih ob manjšem tveganju. Dejstvo, da so se razmere na trgu kasneje nepričakovano spremenile, zaradi česar so se njuni obroki povišali, pa po prepričanju sodišča ne more vplivati na presojo izpolnitve pojasnilne dolžnosti tožene stranke.
54. Že navedeno bi zadoščalo za zavrnitev ničnostnega tožbenega zahtevka²³. Kljub temu je sodišče iz previdnosti opravilo še **presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja** v skladu s smernicami, ki jih je za to presojo podalo SEU (presoja dobre vere toženke in obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank).
55. Po prepričanju sodišča bi tudi v primeru, da bi bila pojasnilna dolžnost tožene stranke pomanjkljiva, ne gre za nepošten pogodbeni pogoj. Ni izkazana niti slaba vera tožene stranke, niti obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank.

Glede nepoštenosti pogodbenega pogoja

56. SEU je v zadevi Andriuciuc pojasnilo, da je presojo nepoštenosti treba opraviti glede na trenutek, v katerem je bila pogodba sklenjena, pri čemer je treba upoštevati vse okoliščine, ki bi jih banka lahko poznala ob sklenitvi pogodbe in bi lahko vplivale na njeno poznejše izvajanje, saj pogoj lahko pomeni neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe. Pogoj o vračilu kredita v tuji valuti lahko ob devalvaciji nacionalne valute breme tečajnega tveganja

23 VSRS Sklep II Ips 201/2017 z dne 7. maja 2018, tč. 27-28

nalaga potrošniku. Presoditi je torej treba, ali je banka ravnala v dobri veri in obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank; presoja se, ali bi banka, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, lahko razumno pričakovala, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru posamičnih pogajanj²⁴.

Presoja dobrovernosti

57. Po prepričanju sodišča in po izvedenem celotnem dokaznem postopku sodišče ne dvomi, da je banka ob sklepanju Kreditne pogodbe s tožnikoma ravnala v dobri veri. Nasprotno namreč ni dokazano.
58. Ključno za presojo dobrovernosti tožene stranke je, ali je kot bančni strokovnjak lahko predvidela, da se tveganje, ki sta ga prevzela tožnika, dolgoročno ne bo realiziralo v njuno korist, da je torej verjetnost negativnega gibanja tečaja pomembno večja, kot verjetnost pozitivnega gibanja²⁵. Obstoj dobre vere tožene stranke temelji na tem, kakšne informacije je imela glede gibanja tečaja CHF v času sklepanja Kreditne pogodbe, torej aprila leta 2008. Sodišče je bilo pri presoji posebej pozorno tudi na dejstvo, da je toženka strokovnjak na področju kreditiranja, tožnika pa laika.
59. Nedokazani so ostali očitki tožnikov, da je banka tožnikoma prikrivala informacije, in, da je vedela, da bo prišlo do velikega padca tečaja EUR napram CHF. Sodišče ne dvomi, da sprememba tečaja CHF, posebej še tista v letu 2015, ni izvirala iz sfere tožene stranke in ta nanjo ni imela nobenega vpliva. Odločitev švicarske centralne banke spada v izvajanje javne oblasti in je bilo za vse, kot izhaja iz depeše Veleposlaništva Republike Slovenije v Bernu z dne 16. 1. 2015 (Priloga B6), celo za predstavnike švicarskih oblasti, nepričakovana. Navedeno so potrdile izjave in izpovedi prič [redacted] in [redacted] in izjave prič [redacted] in [redacted]. Tožnika se pri zatrjevanju slabe vere tožene stranke opirata tudi na Poročilo o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005, 2006 in 2007 (Priloge A93, A94 in A96) ter dopisa Banke Slovenije z dne 4.7.2006 (Priloga A95) in 19. 12. 2007 (Priloga A97). Sodišče meni, da gre pri omenjeni vsebini dokumentov Banke Slovenije v delu, ki se nanaša na poslovanje s fizičnimi osebami, predvsem za opominjanje poslovnih bank na spoštovanje dolžnosti, ki jih imajo že na podlagi zakonodaje, zlasti ZVPot in ZVPotK. V navedenih dokumentih so zgolj splošna opozorila v zvezi z izpostavljenostjo bank in komitentov tečajnemu tveganju in v

24 Glej sklep VSRS II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018, tč. 28

25 Glej sklep VSL II Cp 2738/2017 z dne 16.5.2018

njih ni nobenih konkretnih (npr. numeričnih) podatkov, ki bi jih morala tožena stranka poudarjati ob sklepanju posojil v tuji valuti, ali pa podatkov, ki bi kazali, kakšno bo razmerje CHF/EUR v prihodnosti. Enako stališče je zavzelo že Vrhovno sodišče RS²⁶.

60. Očitki, da tožena stranka ni upoštevala navodil oz. opozoril Banke Slovenije so neutemeljeni in brez vsake dokazne podlage. Drži, da je Banka Slovenije komercialne banke z zgoraj omenjenimi dopisi opozorila, da naj se zaradi naraščajočega obsega kreditiranja v CHF same zavarujejo pred valutnim tveganjem in kreditojemalce nanj tudi opozorijo s klavzulo v pogodbi ali s posebno izjavo, v kateri stranka potrdi, da je s tem tveganjem seznanjena. Tožena stranka je zgornje napotke očitno upoštevala, saj je v kreditne pogodbe vključila določbo 20. tč, ki izrecno opozarja na valutno tveganje, na to so ustno opozarjali referenti, nobene kršitve na njeni strani pa s strani Banke Slovenije niso bile ugotovljene, kot je prepričljivo in neizpodbitno izpovedala priča [redacted] v postopku pod opr. št. [redacted] (priloga B8), enako izhaja iz izjav prič [redacted] (priloga B11) in [redacted] (priloga B9). Tožnika nasprotnega nista niti zatrjevala, še manj dokazala. Navedeno kaže na to, da je bila CHF kreditom kot posledica opozoril Banke Slovenije, posvečena posebna pozornost v smislu varovanja koristi kreditojemalcev. Ne drži zato trditev tožnikov, da je banka kredite sklepala s špekulativnim namenom v njihovo škodo, saj navedeno ni z ničemer dokazano.
61. Sodišče kot logične in prepričljive sprejema skladne izpovedi/izjave prič [redacted] in [redacted] da nihče, niti tožena stranka, ni mogel napovedati dolgoročnega gibanja tečaja CHF napram EUR. Enako izhaja iz dopisa Banke Slovenije Združenju bank z dne [redacted] 2019 (priloga B12). Iz istega razloga tudi bančni uslužbenci, kot so sami skladno in prepričljivo izpovedali, niso mogli zagotavljati, da gre za stabilno valuto in, da se tečaj lahko spremeni samo za nekaj 10 EUR gor in dol in tega tudi nikdar niso počeli, kot je sodišče že obrazložilo. Tudi če bi jim to zagotavljali, jih s tem tedaj ne bi zavajali, saj je bilo v zadevnem času in leta pred tem razmerje obeh valut res dokaj stabilno, kot izhaja iz opombe št. 19 te sodbe.
62. Po presoji sodišča ne drži, da bi na podlagi navedb, da je CHF na relativno nizkih ravneh in je pričakovati njegovo apreciacijo napram EUR, tožena stranka morala pričakovati rast vrednosti CHF v obsegu in na način, do katerih je kasneje dejansko prišlo. To izrecno izhaja iz izjave priče [redacted] ki je navedeno jasno zanikal in navedel, da je ta stavek razumeti zgolj kot opozorilo bankam na indic možnosti neugodne spremembe tečaja, ki bi posredno vplival na nezmožnost plačila kreditov s strani kreditojemalcev, nikakor pa ne kot napoved

26 VSRS sodba II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018 tč. 53 in 56

prihodnjega tečaja. Tudi iz izpovedbe priče [redacted] v zadevi [redacted] (priloga A129) nikakor ne izhaja, da je bila apreciacija CHF za komercialne banke napovedljiva, prav nasprotno, izrecno je povedal da bi s tem banke v letu 2007 težko računale. Zgornji zapis Banke Slovenije o možni apreciaciji iz poročila je bil vezan na obdobje 2005-2007 (kot navaja poročilo, je šlo za predvidevanje za obdobje prihodnjih dveh let in nič več – str. 105), kasneje se je izkazalo, da se tudi niso uresničila, saj se je vrednost CHF dejansko gibala v nasprotni smeri od napovedane²⁷. Informacija o neuresničeni napovedi bi bila za kreditojemalca brezpredmetna²⁸. Banka Slovenije pa leta 2005 po prepričanju sodišča ni mogla imeti v mislih za obravnavani primer odločilnih razlogov za apreciacijo, do katere je prišlo zlasti leta 2011 in 2015 – gospodarske krize in predvsem ukrepov švicarske centralne banke,²⁹ za katere tudi sama Banka Slovenije ni mogla vedeti ali in kdaj naj bi se ti zgodili. Po izjavi in izpovedbi priče [redacted] gre pri odločitvah in ukrepih centralnih bank za zelo strogo varovane informacije, ki so vnaprej znane le osebam v odboru, in še to le nekaj dni vnaprej. Kdaj bo prišlo do neugodnega nihanja tečaja (ali v zgodnejši fazi izvajanja Kreditne pogodbe ali v poznejši fazi) se po prepričanju sodišča na podlagi vsega povedanega prav tako ne da napovedati. Glede na ročnost konkretne kreditne pogodbe (doba vračila kredita 30 let) je bilo dolgoročno gibanje tečaja tekom trajanja celotne odplačilne dobe tudi po prepričanju sodišča nemogoče napovedati. Tudi graf Bloomberg iz leta 2006 (priloga A80) po prepričanju sodišča pomeni le (negotovo) napoved in ne gotovega bodočega dejstva. Enako velja za študije Mednarodnega denarnega sklada - IMF (A64, A73, A749). Napovedi se lahko uresničijo ali pa tudi ne. Po neizpodbitni izjavi in izpovedbah priče [redacted] v zadevi [redacted] in [redacted] (priloga B 10) je bilo gibanje tečaja do krize evro območja stabilno in nihče, niti tožena stranka ni pričakovala, da bo pršlo do te krize in posledično naraščanja vrednosti CHF. To potrjuje tudi izjava [redacted] za časnik Finance z dne 15.3.2007 (priloga A119), ki kaže na to, da niti bančni strokovnjaki niso pričakovali tako izrazitega porušenja dotlej stabilnega razmerja valutnega para CHF-EUR. Navedba v Letnem poročilu tožene stranke za poslovno leto 2006 (priloga A76), da „tak položaj dolgoročno ne more zdržati“ prav tako pomeni le domnevo, ki ne more biti gotova napoved, sploh pa ne v obsegu, ki je kasneje sledil. Dejansko se je krepitev CHF začela šele po sklenitvi Kreditne pogodbe in iz razlogov, ki niso mogli biti predvideni; prišlo je do gospodarske krize leta 2008, leta 2011 je švicarska centralna banka celo sprejela ukrep, ki je bil ravno nasproten od napovedi Banke Slovenije – uvedla je minimalni tečaj med CHF in EUR, v letu 2015 pa je nepričakovano ta tečaj razveljavila³⁰ zato je sodišče mnenja, da poročilo

27 VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018

28 VSRS sodba II Ips 195/2018 z dne 25.10.2018

29 VSRS Sklep II Ips 137/2018 z dne 25. 10. 2018

30 Sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp1977/2017 z dne 1. 3. 2018, tč. 38

nikakor ne more imeti take teže, da bi sama seznanitev z njeno vsebino povzročila slabo vero banke v zvezi s krediti v CHF. Strokovna članka „Tveganost posojil v švicarskih frankih“ in „Tveganja pri posojilih v tuji valuti ter razmere v Sloveniji in drugih evropskih državah“ mag. Tatjane Šuler iz Banke Slovenije (priloga A77 in A98) v ničemer ne napovedujeta smeri gibanja tečaja valut, ampak zgolj opozarja na tečajno in obrestno tveganje, katerih obstoj niti ni sporen. Končno tudi dejstvo, da Banka Slovenije ni ravnala tako, kot je ravnala Avstrijska centralna banka in že januarju 2006³¹ izdala zgibanko z informacijami o valutnem tveganju pri CHF kreditih (priloga A90), ne more iti v škodo toženi stranki, ki ni slovenska centralna banka in njenih dejani ne more nadomestiti. Priče [redacted] in [redacted] so skladno izpovedale, da velikega padca tečaja EUR nihče ni predvideval, banka pa s CHF krediti ni pridobivala večjega dobička, kot z drugimi krediti, zato ni imela interesa strankam karkoli prikrivati, prav nasprotno. Tudi navedbe tožečih strank o stanju bilance v Letnih poročilih tožene stranke ne privedejo do drugačnega zaključka, saj je pritrditi toženi stranki, da bilanca stanja ne prikazuje nikakršnega dobička iz naslova tečajnih razlik. Zaradi uravnane aktive in pasive po zahtevi 85. čl. Zakona o bančništvu³² (v nadaljevanju: ZBan) sprememba menjalnega tečaja povzroči na eni strani povečanje aktive, na drugi pa povečanje pasive, posledično v poslovnem izidu banka iz naslova tečajnih razlik nima nobenih koristi. Dobiček ali izgubo gospodarskih družb pa prikazuje izkaz poslovnega izida, ne bilanca stanja (5. odst. 60. čl. Zakona o gospodarskih družbah).

63. Na podlagi vsega zgoraj navedenega sodišče ne more zaključiti, da je banka razpolagala s podatki o napovedani krepitvi tečaja CHF napram EUR, pa je te podatke svojim kreditojemalcem zamolčala, kot to trdita tožnika. Splošno znano dejstvo je, da se tečaji gibljejo v obe smeri, navzgor in navzdol. Trend bi se na dolgi rok lahko kadarkoli obrnil tudi v drugo smer in v korist kreditojemalcev. Možnosti dolgoročnega gibanja tečaja v škodo tožečih strank pa tožena stranka po drugi strani tudi ni zanemarila, saj je sprejela ukrepe, ki so bili namenjeni uravnoteženju tega tveganja: opozorilo na valutno tveganje v pogodbi, ustna pojasnila referentov in vključitev pogodbene klavzule o valutnem tveganju, zaradi česar je po prepričanju sodišča na mestu zaključek, da je ravnala v dobri veri.
64. Ker tožena stranka v času sklepanja predmetnih pogodb ni razpolagala z informacijami o bodoči devalvaciji domače valute, ki bi jih prikrivala svojim strankam tudi ni mogla predvideti, da se tveganje, ki sta ga tožnika prevzela,

31 To sta Banka Slovenije in Združenje bank Slovenije izdala šele leta 2008 (priloga A89)

32 Ur. l. RS, št. 104/2004 s spremembami in dopolnitvami

dolgoročno ne bo realiziralo v njuno korist. Sodišče pričam [REDACTED] in [REDACTED] povsem verjame tudi, da banki sploh ni v interesu, da bi se valutno tveganje uresničilo v škodo kreditojemalcem, saj je v tem primeru bila ogrožena odplačilna sposobnost stranke in s tem možnost, da banka uresniči svoj interes. Ta pa je ne le v vrnitvi tega, kar je dala (posojilo), ampak tudi v plačilu pogodbenih obresti.

65. Dokazni postopek je torej pokazal, da tožena stranka gibanja tečaja niti v pozitivno, niti v negativno smer, ni mogla predvideti, tožnikom pa je predstavila informacije, s katerimi je tedaj sama razpolagala. Ker pa je teoretična možnost gibanja v negativno smer obstajala, je tožena stranka na to morala opozoriti in stranki zagotoviti tudi možnost, da CHF kredit spremeni v EUR kredit in se valutnemu tveganju v nadaljnje izogne. Tako je po prepričanju sodišča tožena stranka tudi ravnala in ji zato slabe vere ob sklepanju pogodbe s tožnikoma ni mogoče očitati.

Presoja znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank

66. Sodišču tako preostane še presoja pogoja, ali je med pravicami in obveznostmi strank ob sklepanju posojilne obstajalo znatno neravnotežje. Po izvedenem dokaznem postopku sodišče ugotavlja, da tudi to neravnotežje ni obstajalo.
67. Tožnika se v tožbi sklicujeta na dejstvo, da je v skladu s sodno prakso znatno neravnotežje med strankama obstajalo že v času sklenitve pogodbe. Dejstvo, da so banke kljub svoji izraziti prednosti glede vedenja na finančnem področju, pri čemer je obvladovanje valutnega tveganja njihova zakonska obveznost in nujnost, ponujale potrošnikom predmetne pogodbe, se tožnikoma zdi nesprejemljivo.
68. Obstoj morebitnega znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank je treba presojati glede na čas sklenitve pogodbe. Pri sklepanju dvostranskih pogodb udeleženci izhajajo iz načela enake vrednosti vzajemnih dajatev (1. odst. 8. čl. OZ), vendar to načelo ne zagotavlja enakovrednosti pogodbenih obveznosti v času, ko se morajo te izpolniti. Načeloma mora vsaka stranka sama nositi riziko spremembe okoliščin po sklenitvi pogodbe, zakon pa določa v katerih primerih ima kršitev tega načela pravne posledice (2. odst. 8. čl. OZ).
69. Ob presoji znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank je sodišče izhajalo iz kavze sklenjene kreditne pogodbe. Tožnika sta pridobila posojilo, katerega sta se zavezala vračati v mesečnih anuitetah in s tem sta si omogočila nakup zelene nepremičnine. Tožena stranka je kot banka

pridobila odmeno za posojilo denarja (obresti po izbrani obrestni meri). Tožnika sta nase prevzela valutno tveganje, tožena stranka pa bi načeloma nosila kreditno tveganje (da kredit ne bo vrnjen), vendar se je temu v konkretnem primeru pretežno izognila z zavarovanjem posojila s hipoteko na nepremičnini tožnikov. Obrestno tveganje (padec izbrane spremenljive obrestne mere) sta nosili obe pogodbeni stranki. Vse navedeno izhaja iz prepričljivih in neizpodbitnih izjav prič [redacted] in [redacted]. Sodišče v verodostojnost izjav prič, ki niso v nobeni povezavi s toženo stranko [redacted] nima prav nobenega razloga dvomiti, ker pa je z njimi skladna tudi izjava prič [redacted] ki je zaposlen kot vodja finančnih trgov pri toženi stranki, sodišče verjame tudi njemu.

70. Po sklenjeni kreditni pogodbi je valutno tveganje načeloma prevzela tudi tožena stranka kot banka. Kot že zgoraj omenjeno, mora v skladu z določilom 85. člena v času sklenitve kreditnih pogodb veljavnega Zban banka naložbe, zaradi katerih je izpostavljeno tveganje zaradi morebitnih izgub zaradi spremembe obrestnih mer tečajev tujih valut, spremembe cen vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov oziroma drugih tržnih tveganj, ustrezno uskladiti z obveznostmi banke, katerih višina je odvisna od enakih sprememb. Navedeno pomeni, da si mora banka v primeru, da ima naložbo v tuji valuti, zagotoviti ustrezno financiranje oziroma ustrezna sredstva v enaki tuji valuti (v predmetnem primeru v valuti CHF). Tudi banka kredit v tuji valuti od trenutka njegovega črpanja s strani komitenta do trenutka njegove vrnitve vodi in je dolžna voditi v svoji bilanci v tuji valuti. V primeru, da kreditjemalec iz katerihkoli razlogov svojih obveznosti do banke iz naslova kredita v tuji valuti ob zapadlosti ne bi poravnal ali ne bi bil sposoben poravnati, to v ničemer ne bi odvezalo banke poravnati svojih obveznosti do virov sredstev v tuji valuti, ki jih je banka dolžna zagotoviti in jih je dolžna vzdrževati ves čas trajanja kreditnega razmerja. Navedeno jasno in prepričljivo izhaja tudi iz izjav prič [redacted] in [redacted] pri čemer sta prič [redacted] in [redacted] svoji izjavi dopolnila še z jasno in prepričljivo izpovedbo na glavni obravnavi. Tožnika teh trditev in dokazov tožene stranke nista z ničemer izpodbila, zato jim sodišče lahko brez zadržkov sledi. Tožena stranka je celotno obdobje trženja kreditov v CHF torej težila k temu, da je imela pasivo in aktivo v CHF usklajeno, s čimer je zmanjševala svojo izpostavljenost valutnemu tveganju. To pa ne pomeni, da tožena stranka valutnega tveganja v zvezi z zadevnim kreditom sploh ni prevzela, res je pa sprejela ustrezne ukrepe, da je to valutno tveganje čim bolj izničila.
71. Postavlja se vprašanje, ali je prevzem valutnega tveganja na strani tožnikov vodil v znatno neravnotežje pravic in obveznosti med pogodbeniki. Po prepričanju sodišča ni tako.

72. Valutno tveganje sta tožnika vsekakor nosila in se je žal uresničilo v njuno škodo, gledano z vidika okoliščin v času sklepanja kreditne pogodbe, se lahko ne bi in bi šlo dolgoročno v nasprotno smer. V tem primeru bi tožnika imela od CHF kredita korist. Negotovost je bila dvosmerna in končni ekonomski učinek ob sklepanju pogodbe po prepričanju sodišča ni bil znan ne tožečima, ne toženi stranki. Ne drži pa, da tožena stranka z ničemer ni poskrbela za zaščito tožnikov za primer uresničitve slabega scenarija. Slednje je razvidno predvsem iz dejstva, da je tožena stranka tožnikoma ponudila konverzijo valute kredita iz CHF v EUR, s čimer bi tožnika za nadaljnje obdobje zagotovo odvrnila valutno tveganje, pa tega nista sprejela. Prav možnost spremembe valute kredita je po prepričanju sodišča tista varovalka, ki jo je tožena stranka vgradila v kreditne pogodbe za CHF kredite za primer, da se valutno tveganje uresniči v škodo kreditojemalcev.
73. Tožnika sta bila že v sami Kreditni pogodbi (2. odst. 20.čl.) seznanjena z možnostjo predčasnega odplačila kredita ali preoblikovanja obstoječega kredita v kredit v domači valuti in posledično razbremenitvijo valutnega tveganja. Iz navedb obeh strank in izpovedbe tožnikov izhaja, da sta bila tožnika po nihanjih tečaja (od leta 2011 dalje) v stiku s toženo stranko, kar nakazuje na to, da sta tožnika gibanje tečaja CHF tudi aktivno spremljala. Sodišče razume stališče tožnikov, da v dani situaciji nista imela sredstev za predčasno odplačilo celotnega kredita, ni pa istega mnenja glede možnosti konverzije. V tožbi tožeča stranka sicer zatrjuje, da je tožena stranka tožnika odvrčala od konverzije kredita iz CHF v evrskega, vendar to iz izvedenega dokaznega postopka ne izhaja, prav nasprotno. Po lastnih navedbah in izpovedbi se je prvi tožnik za konverzijo zanimal že od leta 2011 dalje ob večjih neformalnih obiskih pri toženi stranki. Tožena stranka je tožnika povabila na informativni razgovor v aprilu leta 2014 (priloga B3) in februar 2015 (navedba tožečih strank v vlogi z dne 18.12.2019), vendar se na povabilo nista odzvala, ker bi morala nositi vse breme do tedaj nastalih tečajnih razlik. Prejem dopisa iz leta 2014 je prvi tožnik sicer zanikal, vendar iz njegove izpovedbe po drugi strani izhaja, da je bil večkrat v komunikaciji s toženo stranko na temo konverzije. Iz mesečnih obvestil o spremembi obrestne mere (priloge B2) izhaja, da sta bila tožnika od aprila 2016 vsak mesec s strani tožene stranke povabljeni k informiranju o ponudbi za konverzijo. Da je bila tožena stranka aktivna v smeri ponuditi tožnikoma rešitev, če z obstoječim stanjem nista bila zadovoljna, je tako na dlani. Nesporno bi bila tožnika ob konverziji oproščena bančnih stroškov oz. stroškov odobritve novega kredita in stroškov sestave nove pogodbe, morala pa bi nositi stroške notarske overitve pogodbe in stroške prenosa hipotek. Tožnika te ponudbe nista sprejela, ker jima po njunem banki ni prišla z ničemer nasproti. Navedeno ne drži, saj bi bila v primeru odločitve za konverzijo določenih stroškov oproščena. Res je, kot trdita tožnika, da nista dolžna neugodnih posledic

sprememb tečaja odvracati tako, da trpita še hujše neugodne posledice, vendar sodišče ocenjuje, da ponudba tožene stranke v dani situaciji ni pomenila hujših neugodnih posledic. Kakšno ponudbo sta tožnika pričakovala oz. ali sta banki podala kak svoj predlog, nista pojasnila.

74. Sodišče tudi ne verjame, da naj (neimenovani) referenti tožene stranke tožnika odvracali od konverzije z besedami, da kredita „ni za tikat“, da „ni za delati panike“, da gre le za trenutna nihanja in se bo tečaj umiril ipd.. Tako je izpovedal le prvi tožnik, njegova izpovedba pa ni z ničemer podprta in je v popolnem nasprotju že z listinsko dokazanim dejstvom, da ju je tožena stranka vabila k informiranju o svojih ponudbah za konverzijo. Tožnika tega zatrjevanega dejstva, razen z izpovedbo prvega tožnika, nista mogla podpreti z nobenim verodostojnim dokazom, saj nista navedla imen oseb, s katerimi naj bi se pogovarjala o konverziji. Drugače kot prvi tožnik je v tem delu izpovedala tudi druga tožnica, in sicer, da jima je bilo rečeno s strani bančnih referentk, da ne vedo, da ne morejo svetovati, vse, kar lahko ponudijo, je konverzija na današnji dan, če pa je včlanjena v Združenje Frank, pa naj še malo počaka. Glede na predhodne ugotovitve sodišča, da [redacted] in [redacted] tožnikoma nista podajala nikakršnih ocen o morebitni spremembi tečaja ob predstavitvi kredita, sodišče prav tako dvomi, da bi jima po sklenitvi pogodbe katerikoli bančni referent podajal ocene o nihanju tečaja ter ju tako odvracal od spremembe kredita v evrskega. Priča [redacted] ki je sam imel CHF kredit in ga je konvertiral v EUR kredit je povedal, da zanimanja strank za konverzijo ni bilo. Sodišče tako nima nobene podlage, da bi verjelo tožnikoma, da so ju referenti tožene stranke odvracali od konverzije, tudi ni logično, zakaj bi bila banka zainteresirana za to, da tožnika ohranita CHF kredit.
75. Tožnika sta torej imela na razpolago ukrep, s katerim bi lahko dosegla prenehanje valutnega tveganja in nista izpodbila dokazov tožene stranke, iz katerih izhaja, da ta ukrep ni bil niti nesorazmerno finančno obremenjujoč, niti nesorazmerno izvedbeno zapleten. Da se jima konverzija ne izplača, je bila odločitev tožnikov samih, ki sta očitno ocenila, da je nadaljnje valutno tveganje zanju še vedno sprejemljivo. Tako izhaja iz izpovedbe prvega tožnika, ki je povedal, da ju rešuje še zdaj obrestna mera in gre zato obrok zaradi daljše ročnosti malo gor, malo dol. Sama tožnika sta namreč navedla, da se za konverzijo nista odločila, ker bi morala kriti vse do tedaj nastale tečajne razlike, kar sta smatrala kot „nespodobno povabilo“.
76. Po prepričanju sodišča je klavzula o možnosti spremembe valute kredita zadosten in primeren ukrep za odvracanje valutnega tveganja³³, še posebej ob dejstvu, da

³³ Tako izhaja tudi iz 23. člena Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/17/EU z dne 4.2.2014

konverzija za stranke ni bila niti logistično, niti cenovno nesorazmerno neugodna, nasprotnega tožnika nista dokazala. S tem, ko je tožena stranka konverzijo omogočala, je po prepričanju sodišča ravnala dobroverno in na način, ki ni vodil v znatno neravnotežje pogodbenih pravic in obveznosti. Valutno tveganje je res pretežno prevzel nase kreditojemalec, vendar je bil o njem po prepričanju sodišča ustrezno obveščen, tveganje pa je lahko šlo v pozitivno ali v negativno smer. Stranka, ki ni želela več nositi valutnega tveganja, se mu je v prihodnje lahko izognila. Res pa je morala vzeti v zakup do tedaj nastale izgube iz naslova tečajnih razlik, v tem je bila ravno srž tveganja. Dejstvo je, da sta tožnika ta ukrep imela na razpolago ves čas odplačilne dobe kredita, odločitev, ali to možnost izkoristiti (in tvegati, da se bo tečaj kasneje obrnil spet v zanju ugodno smer) pa je bila izključno njuna. Ugotavljanje kdaj bi bil pravi trenutek za zamenjavo valute, po prepričanju sodišča ni naloga banke, ampak odločitev stranke. Nerealno je po prepričanju sodišča pričakovanje, da bo banka „ujela“ pravi trenutek in ob pravem času svetovala strankam, naj spremenijo valuto v času, ko je tečaj zanje (še dovolj) ugoden.

77. Končno je izveden dokazni postopek pokazal, da tožena stranka ni imela od trženja kreditov v CHF nobenih nesorazmernih premoženjskih koristi iz naslova tečajnih razlik, kot to zmotno zatrjujeta tožnika. Letna poročila tožene stranke, ki sta jih v dokaz te svoje trditve predložila tožnika (priloge A103-A118) prav v ničemer ne potrjujejo, da bi dobiček tožene stranke izviral iz stečajnih razlik zaradi sklenjenih CHF kreditov. Prav nasprotno (da iz tega naslova dobičkov banka zaradi zaprte pozicije ni ustvarila) jasno in prepričljivo, predvsem pa z ničemer izpodbito izhaja iz izjav prič [redacted] in [redacted]. Še posebej prepričljivo je o tem ob zaslišanju na sodišču izpovedal priča [redacted]. Valutno tveganje je tožena stranka sicer res odvrnila s tem, da je imela na podlagi Zban zaprte pozicije in uravnano aktivo in pasivo (če je dala posojilo v tuji valuti, si je morala tudi sama izposoditi sredstva v isti valuti). Navedeno pomeni, da tožena stranka od dajanja CHF kreditov ni imela nobenih dobičkov iz naslova tečajnih razlik, ni pa v tem pogledu nosila tudi tveganja. Drugače povedano - v primeru gibanja razmerja med tečaji v obratno smer banka ne bi zaslužila, res pa ob devalvaciji domače valute ni utrpela tudi nobene izgube. Neutemeljen je očitek, da je tožena stranka, če ne drugače, imela zaslužek zaradi večjega obsega poslov, saj bi lahko isti obseg poslov banka dosegla s krediti v domači valuti. Drži torej, da se je banka kot finančna inštitucija pred valutnim tveganjem zaščitila, tožnika pa sta ga nosila, vendar sta bila nanj izrecno opozorjena, dana pa jima je bila tudi možnost, da se v primeru neugodnega gibanja tečaja zaščitita tako, da spremenita valuto kredita. Na razpolago sta imela ukrep, s katerim bi lahko dosegla prenehanje valutnega tveganja in ta ukrep po ugotovitvah sodišča ni bil niti nesorazmerno finančno obremenjujoč, niti ne sorazmerno zapleten, a te možnosti nista izkoristila iz razlogov na njuni strani.

78. Na podlagi vsega navedenega sodišče ocenjuje, da ni podano znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi strank.
79. Sodišče se do ostalih navedb pravnih strank, ki po oceni sodišča niso bile pravno pomembne za odločitev, posebej ni opredeljevalo. Prav tako se sodišče podrobneje ni opredeljevalo do nekaterih člankov različnih domačih in tujih avtorjev³⁴, ki predstavljajo subjektivna stališča avtorjev, ki sodišča v ničemer ne zavezujejo, vsi pa so bili vsi izdani po sklenitvi Kreditne pogodbe. V vsakem primeru je treba upoštevati tudi specifično trditveno in dokazno ponudbo pravnih strank in v konkretnem primeru ugotovljeno dejansko stanje. Enako velja glede obširnega navajanja tuje zakonodaje in sodne prakse, saj vse navedeno za slovenska sodišča ni zavezujoče.

Sklepno glede primarnega in podrednega zahtevka na ugotovitev ničnosti

80. Glede na zgoraj navedeno sodišče ocenjuje, da razlogi za ničnost sporne Kreditne pogodbe niso podani, prav tako ne razlogi za ničnost Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ, ki je bil sklenjen na podlagi Kreditne pogodbe. Posledično je neutemeljena izbrisna tožba, zato je sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek v točkah 1.- 6. primarnega tožbenega zahtevka. Glede na ugotovitev, da je zastaral in, da Kreditna pogodba ni nična, je sodišče zavrnilo tudi tožbeni zahtevek v 7. točki primarnega zahtevka, s katerim tožeča stranka zahteva, da ji sodišče naloži v plačilo znesek vseh že plačanih anuitet v znesku [REDACTED] EUR. Iz vsebinsko istih razlogov je sodišče zavrnilo tudi podredni tožbeni zahtevek, ki pa vsebuje še neutemeljen dajatveni zahtevek na izstavitvev zemljiškoknjizne listine, za katerega ni nikakršne podlage niti v primeru, da bi bil ničnostni zahtevek utemeljen.

Glede pravnih stroškov

81. Izrek o pravnih stroških temelji na določbi 1. odst. 154. čl. ZPP in na 4. odst. 163. čl. ZPP. Tožeči stranki sta v pravdi v celoti propadli, zato morata nositi vse pravne stroške tožene stranke. Stroški bodo odmerjeni s posebnim sklepom po pravnomočnosti te sodbe.

PRAVNI POUK:

Zoper sodbo je dopustno vložiti pritožbo v roku 30 dni od dneva njenega prejema pisnega odpravka. Pritožba se vложи pisno v dveh izvodih pri tem sodišču, o njej pa bo odločalo Višje sodišče v Ljubljani. Pritožba mora obsegati navedbo sodbe, zoper katero se vlaga, izjavo, da se sodba izpodbija v celoti ali v določenem delu,

³⁴ Hajdeja Igljč, Igor Vuksanovič, Thomas J. Jordan

pritožbene razloge in podpis pritožnika (355. čl. ZPP). Če je pritožba nerazumljiva ali ne vsebuje vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala, jo sodišče zavrže, ne da bi pozivalo vložnika, naj jo popravi ali dopolni (336. čl. ZPP). Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če sodna taksa ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena (3. odst. 105 a. čl. ZPP). V primeru, da stranka vloži pritožbo po pooblaščenju, mora biti ta odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit. Pritožbo, vloženo po pooblaščenju, ki ni odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit, bo sodišče kot nedovoljeno zavrglo.

Ljubljana, dne [redacted] 9.2020

Okrožna sodnica:

[redacted]